

SCUTUM CANONICORUM

PROÆMIUM.

Subsequens opusculum, quod *Scutum canonicorum* dicitur, occasione cujusdam contentionis confeci ego Fr. Arno, canonici ordinis exile mancipium, monachis videlicet quibusdam loca nostra occupantibus, et fratres nostros professos quasi obtentu majoris religionis sibi allicientibus (1) : nec vero nomini et intentioni libelli id præjudicari debet, quod in eodem consuetudinum nostrarum diætam, quæ vestes nostræ quotidianæ et instrumenta quædam nostræ sanctificationis sunt, breviando inserui : Siquidem ipsis consuetudinibus, quasi vestibus nostris quotidianis, et instrumentis nostri operis, pro scuto et armis in defensionem nostri usus sum : sicut in materialibus sæpe cogente necessitatis articulo fieri non ignoramus. Etenim dum vel viantibus, vel operi aliquo instantibus latrones forte supervenerint, aut sociale bellum inopinate ingruerit, vestes pro scuto, instrumenta operis pro telis rapiuntur, quibus interdum hostes etiam armati, favente justitia, viriliter propulsantur, hisque in fugam versis vestes rursus et instrumenta in usum resumuntur pristinum : nec minus postmodo honestati, vel utilitati proficiunt, quod in alios usus sumpta exstiterint. Sic filios Israel nonnunquam in sarculis, ligonibus, ac tridentibus pugnasse, unum quoque ex Judicibus, Samgar nomine, viros sexcentos vomere legimus occidisse (*Judic. III*). Nos autem hic non occidere adversarios, sed tela calumniatorum tantum repellere meditamur : quatenus pacatis eis liceat nobis una vivere cum illis, et in magna domo Patris cœlestis familiae unanimes habitare, non autem adversus alterutrum inflari, aut in immensum gloriari. Hac etiam necessitate compulsus visiones, et revelationes Domini, quibusdam fratribus nostri temporis factas, non sine apostolico exemplo, intexui : siquidem hoc Paulus apostolus eadem necessitate compulsus prior fecit. Petrus quoque revelationem super linteo vase sibi factam Judæorum importunitate coactus exposuit : ut nemo nos recte culpaverit, si visiones nostris notis,

A et contextalibus factas in usum nostræ defensionis assumpserimus. Utantur ergo, quique volent fratres canonici ordinis domestici hoc nostræ humilitatis opusculo indifferenter, sive pro scuto in bello, sive pro necessario quotidianarum consuetudinum in pace vestimento, in quo nihil, ut æstimo, reperient, quod non ad formulæ regularis honestatem, vel ad reprimendam calumniosorum improbitatem, aut certe ad componendam et conservandam charitatem observatum proficiat : quatenus, quos disjungit professionum, seu consuetudinum diversitas, una in Deo et sub Deo jungat charitas. Etenim, quamlibet diversarum tramitum, seu consuetudinum, aut professionum varietate tenditur, non tamen in diversum, sed ad unum et sub uno tendatur : nihil quidem salutis, vel honestati detrahitur, sed affectionum diversitati consulitur : quin et illius reginæ decor perficitur, de qua scriptum est : « Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumamicta varietate (*Psal. XLIV*). » Ferveat igitur in omnibus, et in singulis ordinibus, ac personis pietatis et religionis studium, resplendens in qualibet professione divinæ ac fraternæ charitatis aurum, et sic in diversis diversorum ordinum consuetudinibus reginæ jam dictæ decor consummetur, cujus tamen omnis gloria ab intus est : licet hac, de qua loquimur laudabiliter amicta varietate sit. Intus ergo et nostra, quoniam illius reginæ membra sumus, debet esse in Domino de pura conscientia gloria, quamvis interim et in facie corporali exercitiorum, ab his, qui supra modum sunt religiosi, gloriari compellamur, non tamen nescientes, « quam corporalis exercitatio ad modicum utilis est : pietas vero ad omnia utilis est, non solum promissionem habens vitæ, quæ nunc est, sed etiam futuræ (*I Tim. IV*). » Gloriamur igitur et nos interim in facie, dum tamen omnis gloria nostra ab intus, et in Domino sit; et hoc ipsum, quod gloriamur, non ex nostra levitate, sed ex derogantium nobis importunitate sit.

Explicit proæmium.

INCIPIIT OPUSCULUM QUOD SCUTUM CANONICORUM DICITUR.

Domini et fratres ordinis canonici, patres et filii, miseremini, miseremini vestri et nostri ! miseremini (1) Illud tum hoc, cum præcedentibus sæculis factum fuisse decreta synodalia, summorumque

D ordinis canonici saltem vos amici ejus ! quia manus Domini tetigit eum, qui in primoribus nascentium Pontificum, quæ caus. 49, q. 3 videntur, non obscure indicant.

is Ecclesie magnus erat inter omnes orientales filios et filias Septiformi spiritu robustos, ac sancte Trinitatis fide pulchras, habens oves et boves, asinas et camelos in millibus conversorum ex Judæis et gentibus possidens, in fractione dominici panis, quotidiana sancte epulationis cum exultatione convivia faciens. Deinde Satan expetivit eum, ut eribraret sicut triticum, incipiens a persecutione, quæ sub Stephano facta est (2). Sic vero et nostro in tempore magistrorum quorundam torpente desidia et falsorum fratrum vigilante perfidia data est in eum Satanæ potestas a Domino, perdiditque omnem substantiam ejus, ac filios ita, ut plerisque in locis, ubi quondam floruit, pene in nihilum reductus sit, et perierit, ac proin tanquam sal infatuatum mittatur foras, et conculcetur ab hominibus ordo noster canonicus, non ab hominibus, neque per hominem, sed divinitus institutus; qui in sacerdotio Aaron, ac Levitico ministerio in typo floruit in Christo et apostolis ejus ac discipulis, inque ipsis primitiis credentium, « quibus cor unum et anima una erat in Deo (Act. iv), fructum suavitatis et salutis protulit; in sanctis Romanis pontificibus usque ad Urbanum papam et martyrem a beato Petro apostolo sextum decimum (5) in toto fere Christianorum temporum clero, ut idem Urbanus papa testatur. in sanctisque postmodum confessoribus et pontificibus Hilario, Ambrosio, Augustino, germen plantationis justitie mundo protulit; qui aliquandiu post illorum tempora mortuus fuerat, sed revixit; perierat, sed inventus est; per eujus symphoniam et choros jam ecce domus Ecclesie exhilarata est. Unde oportuerat fratres quosdam nostros monachos gaudere, non autem eidem ordini in quibusdam membris suis insultare morienti, vel hereditatem semivivi invadere. Quia si inimicus ejus acephalorum siquidem clericorum cœtus maledixisset ei, canonico videlicet ordini, sustinisset utique; et si is, qui oderat eum sua videlicet quærens, non quæ Jesu Christi, magna locutus fuisset super eum, abscondisset se forsitan ab eo; nunc vero filii matris sue pugnant contra eum, et homo unanimes dux ejus, et notus ejus, qui simul cum eo dulces verbi divini capiebat cibos, in domo Dei ambulabat cum consensu, homo pacis sue, in quo sperabat, ampliat adversum se supplantationem ut jam cum Apostolo valeat in Domino non solum periculis ex gentibus, sed et periculis ex genere, et periculis in falsis fratribus gloriari. Sed falsæ fraternitatis nomen solis illis imputetur, qui viscera pietatis non habentes fratris errantem bovem, aut asinum ad ipsum non solum non reducant, sed et furto subripere moliantur, qui fratri a latronibus vulnerato ac semivivo relicto non solum non subveniunt, sed vul-

nus super vulnus infligunt, qui, quod sibi fieri nolunt, aliis inferunt, dum eorum filios ac discipulos ab eis, sub quibus salvari poterant, magistris abstrahere, ac sibi attrahere moliantur, tanquam apud solos eos Christus sit, tanquam regnum Dei ab eis processerit, aut in eos solos pervenerit: ita ut pene dici audiamus, sicut quondam hæresium temporibus dictum est: « Ecce hic est Christus, aut ecce illic (Math. xxiv). » Sed ire nolumus neque sectabimur: non enim ita pauper est Dominus noster Jesus Christus, ut solos de labore manuum viventes monachos servos habeat, nec tam durus, ut pellicia veste carentium frigore mortifero delectetur, vel multitudine lanearum tunicarum servos suos cupiat usque ad succumbendum onerari, aut vermibus multiplicatis absumi præcipiat, quæ sunt omnia ad non parcendum corpori in ipso usu. Sed, « in domo Dei mansiones multæ sunt (Joan. xiv). Et: « Novit Dominus, qui sunt ejus, et discedat ab iniquitate omnis, qui nominat nomen Domini (II Tim. ii). Et religio munda et immaculata apud Dominum hæc est visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum, et immaculatum se custodire ab hoc sæculo (Jac. i). » In his profecto aliisque veræ religionis cultibus ac pietatis exercitiis, in quantum nobiscum sunt, sive præcedant nos, sive comitentur, aut præcedentes subsequantur, aut Domini, ac fratres monachi, cujuscunque coloris utantur vestibus, vere domestici ac fratres nostri sunt, nosque omnes hi, qui inter eos sapiunt, suos fratres ac domesticos recognoscunt; et sicut in cælo cherubin et seraphin, sic in terra sua nobiscum consone et unisono « Sanctus, Sanctus, Sanctus » cantantes Dominum Sabaoth socia exultatione concelebrant. Nec vero invidemus eis sub nomine Seraphin sex alarum volatum, dum tamen et ipsi ordinem canonicum sub nomine Cherubin secum in socia exultatione patientur: alioquin, ut taceam de Cherubin et Seraphin, sed ne inter angelorum quidem sortem censeri possunt; non enim superbientium, et de sua superlativa sanctitate in aliquam derogationem gloriantium, ac superlative Sanctus, Sanctior, Sanctissimus hoc modo canentium, sed « parvulorum et humilium est regnum cælorum (Math. xviii), » in quo, qui major effici voluerit, oportet, ut omnium minimus et omnium minister efficiatur. Jam vero, quandoquidem gloriari oportet, licet non expediat, gloriatur et ordo canonicus: gloriatur autem non in se, sed in Domino dicat, quia, in quo quis audeat, in insipientia dico, audeo et ego. Sectatores Christianæ paupertatis sunt, et ego: æmulatores apostolicæ perfectionis sunt, et ego: professores et observatores communis ac conobitalis vitæ sunt, et ego: ministri Christi sunt, et ego: ut minus sapiens di-

(2) Anno post C. N. 257 Imp. Valeriano et Galieno.

(3) Urbanus I, secundum nostri temporis Chronologos xvii, a B. Pet. o numeratur. Nostrum autem eos secutum fuisse, suspicor, qui Cletum cum Ana-

cleto confudere. Urbani porro Epistolam, quam noster allegat, habet Binius tom. I Concil. in qua explicate vitam communem et votum paupertatis inter clericos illo tempore viguisse asseritur.

cam : plus ego in laboribus multis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. A Judæis simul et gentibus multoties scorpionibus, et thauris plumbatis, et flagris attrctatus sum, millies in membris virgis cæsus sum, multoties lapidatus sum, sæpius naufragium feci, multoties ignibus traditus, multoties aquis immerus sum ; multoties bestiis expositus sum, centies in equuleo sublevatus, centies in catasta extensus sum : sæpe ferreos pectines passus, non semel in craticula assatus, millies gladio animadversus sum : in itineribus sæpe, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex igne, periculis ex gentibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus, in labore et ærumna, in vigiliis multis, in fame et siti, in jejuniis multis, in frigore et nuditate. Præter illa, quæ extrinsecus sunt, instantia mea, quotidiana sollicitudo omnium Ecclesiarum. In quibus omnibus laboribus, periculis, anxietatibus et passionibus, qualiter in sacerdotibus ac leviticis, aliisque Christi de mea professione confessoribus ac martyribus temporibus persecutionis desudaverim, Ecclesiæ Christi notum est, cujus armaria de meis pro Christo passionibus ac tropæis plena visuntur, cum adhuc ne nomen quidem monasticum tempore persecutionis existerit. Nam, dum fuga a confessoribus Christianis veris solitudo peteretur, necessitate in voluntatem conversa, sic denum ordo monasticus progenitus invaluit, ut recte se sacerdotii et confessoris filium agnoverit. Cur ergo filius quantumcunque strenuus, ac nobilis se super parentis virtutem, dignitatem et nobilitatem extollat? aut, quomodo unum omnes patrem invocamus Dominum, omnes autem nos fratres sumus, simul nos duos ordines, ego videlicet canonicus ac monasticus, tanquam duo fratres uterini veri Jacob filii, de quibus idem pater Jacob ad decem filios suos : « Vos scitis, ait, quod duos filios genuerit mihi uxor mea, egressus est unus, et dixistis bestia devoravit eum, et hucusque non corparet : si tuleritis istum Benjamin, et aliquid ei in via contigerit, deducetis canos meos cum dolore ad inferos (*Gen. XLIV*). Simus ergo, inquam, nos duo ordines veluti duo isti patriarchæ Jacob filii fratres uterini, ex una matre nobili Rachele ambo progeniti, visendæ veritatis, et sectandæ pietatis ambo studiosi ; simus ergo canonicus ordo, ut jam dictum est, major natu Joseph, sacerdotalis dignitatis et ecclesiastici regiminis donis aurescens, sit vero junior ordo monasticus Benjamin, qui a matre filius doloris, a patre vero filius dexteræ vocatus est ; siquidem eum mater sua Ecclesia in dolore suæ passionis, ut superius dictum est, ac mortis progenit, dum in confessoribus fuga passionis ac mortis amorem solitudinis, necessitate in voluntatem conversa, peperit : a patre autem in filium dexteræ, utpote æternorum honorum hæres dilectus, deputatus est. Sed ego major horum filiorum Joseph, ordo videlicet canonicus, a fratribus in Ægyptum venditus

A tempore persecutionis carceres sustinui, cum et ferrum multimodæ passionis animam meam, simul et carnem pertransivit ; donec verbo meo usque ad præfinitam a Domino testificationem perveniente mundus sub jugo fidei adductus est. Tempore autem Sylvestri papæ et Constantini principis per ipsum principem Ecclesiis Domini pace reddita in jam dicto papa, in illius temporis sacerdotibus, et in clero mirifice, et apud homines sublimatus, non solum de carcere velut alter eductus sum Joseph ; insuper vero in curru Pharaonis consedi, dominusque Ægypti ac princeps orbis terrarum, rectorque regnorum effectus sum. Hoc nempe in ipso papa Sylvestro pene historialiter et secundum litteram completum est, dum ei imperator in urbe Roma super equum imperialem sedenti per mediam civitatem stratoris officium exhibuit. Sed et tempore hæresium quis infirmabatur, et ego non infirmabar ? quis scandalizabatur, et ego non urebar ? cum iterum me Joseph veri Jacob et Rachelis primogenitum fera pessima devoravit ; etenim et tunc in meo Hilario et Athanasio, aliisque illius temporis episcopis, sacerdotibus et ministris in exsilium actus sum, et innocens in lacum missus sum : sed mortuo in ipsa discessione impio rege Constantio, ac de medio facto Apostata Juliano, vero nimirum Antichristo, qui et sine manu, ac spiritu oris Domini Jesu interfectus est, iterum miserunt reges et absolverunt me principes populorum, et dimiserunt me. Quo et in tempore per meos archimandritas Hilarium, Ambrosium et Augustinum, ac cæteros meæ scholæ didascalos tanta spiritualium frugum abundantia in horreis Ægypti, in armaris Ecclesiæ de gentibus congregatæ, reposita est, ut nunc, etiam in hujus temporis fame et inopia replenda sufficiat. Verum, ut ait quidam,

Nihil omni parte beatum :

(HORAT. in *Od.*)

nam, ut dictum est, ecclesiis Dei pace reddita rursus sæcularis pompa et hujus mundi vanitas et concupiscentia devoravit me ordinem canonicum, Rachelis, ut dictum est, primogenitum, ut jure Patre cælestis super me lamentando dicere potuerit : « Fera pessima devoravit filium meum Joseph : » cum interim refrigescere charitate et abundantè iniquitate etiam Benjamin, id est ordo monasticus patre absentatus in hujus mundi Ægyptum peregrinus proficiscitur, patrisque Jacob dolor augetur. Sed ecce nostro tempore Dei nutu reflorescente canonico ordine nuntiatur patri meo vero Jacob, quod filius ejus vivat Joseph, et ipse quasi de gravi somno evigilans dicit : « Si adhuc filius meus vivit Joseph, sufficit mihi, vadam et videbo eum, antequam moriar (*Gen. XLV*) : » quod est dicere : Si videro viventem filium meum ordinem canonicum quondam in posteritate mea, moriturus non sum. Sed et nunc reviviscens, et reflorescens, quanta ab impiis regibus pro defensione libertatis ecclesiasticæ ego canonicus ordo in hoc fine sæculorum sustinuerim,

non est paucis evolvere : siquidem in tempore A Hainriciani schismatis in meo Herlebaldo Mediolanense, qui filiorum meorum, quos aiunt Patarenos (4), prior exstitit, mortis atrocitatem incurri. In Gregorio VII et Urbano Romanis pontificibus persecutiones sustinui, in Pascali papa ejusque clero, Manegoldo quoque Luterbacense, aliisque quam plurimis captivatus et incarceratus sum. In Eppone meo Salzburgense (5) luminibus orbatus sum, in Azelino Pataviense, aliisque multis virgis usque ad horrorem videntium cæsus sum, cum videlicet in tempore Matathie Machabæi quisque meorum, iniquationem excommunicationis refugiens, qua temporis illius principes detinebantur, vix in publico apparere potuit, quod non statim ab omnibus quasi monstrum abominandum proclamaretur. At tamen idem pusillus grex meus etiam sic confidentiam regnaturæ veritatis non amisit, sed coram regibus et principibus veritatem confitens sermones Christi non erubuit : unde et Pater cælestis ipsum non erubescet. Sed et in illa tempestate frater meus monasticus ordo quieti suæ consulens, vel intra sui se silentii claustra continuit, vel quod erat deterius, etiam iniquitati consensit ; cum ego canonicus ordo in meis filiis usque ad mortem privatim ac publice agonizarem. Quis enim etiam tunc scandalizabatur, et ego non urebar ? quis infirmabatur et ego non infirmabar ? si gloriari oportet, non expedit quidem, veniam autem ad visiones et revelationes Domini. Scio quosdam institutionis meæ adhuc in carne viventes alumnos, non lanceis sed lineis tunicis et camisiis utentes, ac ne sit eorum notabilis habitus caventes, neque vestibus, sed moribus placere affectantes, scio, inquam tales, qui inter jejuniorum ac lectionum et orationum studia, ac cætera spiritualium exercitationum commercia crebrius ac diutius odores paradisiacos naribus haurerint, nonnunquam cælestium hymnodiarum sonos mellifluæ dulcedinis plenos, extra carnis sensum facti, auditu divinissimo audierint ; qui inter amoris Dei, ac laudum cantica nonnunquam verbi Dei oscula intus in animis perceperunt, quorum venter super sensibili tactu sponsi ad opus eos spirituale suscitantis sæpius intremuerit ; quorum oculis spiritualibus multoties ab amicis sponsi murentiæ aureæ vermiculatae argento factæ sunt, formulis videlicet visibilibus ad similitudinem doni spiritualis in eos collati per angelorum ministeria mentibus æque ostensis. Scio hominem ejusmodi meæ scholæ discipulum adhuc viventem in carne Theophilum ante annos quatuordecim, qui factus in agonia, ac prolixius inter odores paradisiacos expallens, et hymnichans, ad inusitatum quendam carnis ac spiritus in Dominum exsultantis tremorem tam fortem, quam suavem raptus sit, præ cuius fortitudine vix

A se anima intra thecam carnis continuerit ; præ cuius suavitate paulominus resoluta in paradiso habitaverit ; ut non inaniter ejusmodi in Domino gloriari possit, quam benedictionibus dulcedinis adeo præventus, et ad portam paradisi coronatus sit. Et scio hominem ejusmodi, qui, cum post vigilias et orationes ac laudes matutinas publicas ac privatas in amaritudine animæ suæ, intra septa claustrum, loco quodam a conventu fratrum semoto, membra sedens tradere vellet quieti, corde vigilante divinissime soporatus, non parvum illius experimentum a Domino accepit miraculi, quod super discipulos in cœnaculo residentes quinquagesimo post resurrectionem Dominicam die ostensum est ; nam subito sonum de cœlo factum tanquam spiritus vehementis audivit, qui modice incipiens, et in majus crescens, domique, in qua erat sedens, approximans se per fenestram, quæ capiti sedentis erat contigua, infudit, in quo etiam spiritus impetu, ignea quædam non urens, sed lucens substantia, auri talento in camino ardenti similis, eidem fenestræ, ut erat vitro obducta, fortissime impacta est, quæ introgressa mox velut in nebulam tenuem dissoluta replevit totam domum, ubi erat sedens, cuius nebulæ æthæri suavitatis, ac benedictionis pleni, quodam impetu se corpori, et animæ sedentis, per poros undique infuderunt, donec talis fluminis impetus animæ illius abundanter impletæ civitatem lætificasset ; cum et ille ad se reversus abiit, secum in plenitudine sancta admirans, ac Dominum laudans taliter humiles consolantem, cuius et gratia non vacua usque hodie ad sancta eum suscitans studia, ut suis ipse in Christo secretalibus fateri solet, perseverat : ambulans in fortitudine cibi illius in mediis hujus vitæ temptationibus usque hodie, et ambulaturus, ut sperat, usque in bonæ consummationis finem : « Omne enim datum optimum et omne donum perfectum desursum est descendens a Patre luminum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio (Jac. 1). Est item alius meæ institutionis domesticus, cui inter tractandum verbum Dei in ecclesia visa sit a quibusdam indubitatae fidei hominibus jugiter, velut flamma lingua, de ore procedere, ipso interim nihil aliud, quam bonam in loquendo Dei gratiam sentiente, cui item in alio tempore visus est digitus manus cujusdam invisibilis, os jugiter signaculo crucis inter verbi divini tractatum consignare : qui et ipse alio in tempore factus in agonia, ac prolixius orans quasi scintillarum inter se discurrentium, maximeque faciem ejus replentium virtutem, et gratiam non parvo stupore ac miraculo persensit. Item ipsi in quodam natalitio die beati Ambrosii, cum solemniter missarum celebraret, visus est ipse beatus Ambrosius eidem sacrificandi assistere, ac simul cum ipso oblata consecrare ;

(4) Sive cælibatus in Clero defensores. Vid. Pag. in Crit. t. IV.

(5) Adscripsit hic in codice Tengnagelii : hinc liquet auctorem fuisse Salzburgensem, sed, ut scite

pro more suo advertit Cl. Gentilottus, paulo ante Herlebaldum Mediolanensem suum quæque appellavit. Adde ego, Arnonem non sui, sed ordinis canonici nomine hic perorare.

alio quoque tempore, dum altari missam celebra-
 turus assisteret, ubi ad canonem, et actionem cœ-
 lestium mysteriorum ventum est, visus est tan-
 quam ignis quidam circa ipsum consurgere, qui
 paulatim adauctustandem totum sacerdotem involvit,
 ita ut nihil aliud in eo, quam ignis videri potuisset;
 mirumque dictu, quod muri, qui mediis interfuit,
 obstacula personæ cujusdam fidelis, cui id videre
 concessum est, contutum impedire non valuerint,
 quin duplici, et in viso, et in vidente miraculo, ignis
 divinus per obstaculum parietis non aliter, quam
 si nihil interfuisset, videretur. Item alio in tempore
 eidem bonæ fidei et dilectionis personæ super eo-
 dem sacerdote quoddam secretum revelatum est,
 quod scitu forsitan non indignum sit. Erat ipse sacer-
 dos inter tabernacula Cedar alienæ cujusdam, ut
 videbatur, iniquitatis circumdatus caligine, in qua
 sibi dissimulanda non tutum, quantum ad Domi-
 num fuisset silentium, et quam rursus non sine
 persecutionis periculo discutere potuisset: cumque
 super hac re inter suos sermocinaretur, non sine
 quodam cordis sui vehementi calore dicens, utrum-
 que esse laudabile videlicet non existente, vel peni-
 tus latente causa, pro qua pugnandum sit, in Chri-
 sto pace frui, et propter Christum causa id postu-
 lante persecutionem pati, juxta dictum sapientis :
 « Tempus belli et tempus pacis (*Eccle. iii*), » distin-
 guentis ; medium vero torporem, in quo neque pax,
 neque persecutio sit gloriosa, diceret viro ecclesia-
 stico penitus respuendum, ne videlicet ipse respu-
 mereatur a Domino dicente ad angelum Laodicien-
 sis ecclesiæ : « Utinam aut frigidus esses aut cali-
 dus, sed quia neque frigidus es neque calidus, in-
 cipiam te evomere ex ore meo. » Cum, inquam, ta-
 lia sacerdos prædictus sermocinaretur, seque his
 atque aliis ejusmodi verbis ad ferendam persecu-
 tionem animaret, persona illa præfata Christi, et
 ipsius in Christo dilectrix, non nesciens, atque fide-
 li pietate recogitans in suis electis Christum et
 esse, et loqui, dum inter verba vultum loquentis
 contemplaretur, tale sibi incidit desiderium, ut in
 corde suo optaret ac diceret ad eum : Utinam Chri-
 sti in te mōnentis et loquentis invisibile aliquod
 experimentum valeam agnoscere! dumque secum
 cogitationem tacita mente volveret, subito facies
 loquentis, velut olim facies Moysi ex consortio
 sermonis Domini splendida facta et quodam divino
 dominici vultus splendore induta, atque ultra, quam
 dici vel credi forsitan possit, in ipsam Christi faci-
 em splendidam et gloriosam commutata est, ut
 prædicta persona videns hæc et multum delectata,
 in his a pio suo desiderio fraudata non sit, quo
 Christum in suo sacerdote videre concupivit; cum
 tamen inter hæc ipse sacerdos non aliud, quam di-
 vinum quemdam, solito tamen amplius, boni zeli
 in semetipso fervorem senserit, sicut intra sacrifi-
 candum, quando non aliud extra se, quam bonam
 Dei gratiam sibi inesse persensit. Et hæc sunt
 dona tua, Christe, atque hæc largitas donationum

A tuarum circa nos, Spiritus S. Paraclite Deus, qui
 sic humiles consolaris et mentibus sincera propi-
 nare consuevisti; juxta quod mater tua o Lamuel!
 id est vir, in quo est Deus, Domine Jesu Christe,
 a te postulavit dicens: « Noli, inquit, regibus, o La-
 muel, noli regibus dare vinum, quia nullum secre-
 tum, ubi regnat ebrietas, ne forte bibant, et obli-
 viscantur judiciorum, et mutent causam filiorum
 pauperis. Date, ait, siceram et vinum his, qui
 amaro sunt animo: bibant et obliviscantur egestatis
 suæ, et dolores non recordentur amplius (*Prov.*
xxxj). » De quibus verbis nunc per singula dicen-
 dum non est. Et: « Gratias tibi ago, Domine Pater
 cœli et terræ, qui abscondisti hæc a sapientibus et
 prudentibus (*Matth. xi*), » regibus videlicet præ-
 memoratis, mundi hujus consolationem habentibus,
 neque istam consolationem querentibus, ac proin
 recipere eam non valentibus, « revelasti autem ea
 parvulis; ita Pater, quoniam sic placitum est ante
 te (*ibid.*). » Qui et inter ejusmodi visiones foris
 apparentes ac præsentiam Spiritus sancti adesse
 declarantes, intus invisibiliter in sanctis animabus
 operaris, dum eis juxta visionum formulam aliqua
 dona spiritalia, verbi gratia sermonem sapientiæ, ac
 scientiæ, vel etiam fortitudinis constantiam, aut
 alii ejusmodi donorum infundis, in quibus humiles
 tui consolationem habeant, et dum exercentur in
 his, egestatis suæ obliviscantur, et doloris non re-
 cordentur amplius; per quos loquentes, vel scri-
 bentes, dum quilibet cæterorum vocem Spiritus
 sanctus audierit, nescit, unde veniat, aut quo vadat.

Parco autem in talibus gloriari, etenim nec expe-
 dit, ne forte dicatur mihi: « Ecce somniator venit,
 venite, occidamus eum (*Gen. xxxvii*). » Licet enim
 et sic tacenti, et in humilitate Domino servienti a
 malis quibusdam agricolis dicitur mihi: « Hic est
 hæres, venite, occidamus eum et nostra erit hære-
 ditas (*Matth. xxi*). » Quippe in sedibus episcopali-
 bus non in tantum timetur ordo monasticus niger,
 aut griseus, braccis vestitus, aut spoliatus; sed
 neque novitiæ adinventionis adeo timetur clerus la-
 neis tunicis adopertus, ut in ipsis sedibus tanquam
 hæres legitimus sedere debeat; sed in meis dome-
 sticis laneis ac pellicis ad necessitatem, et lineis ad
 sui ordinis honestatem simul et mysterium conte-
 ctis bisinus vestium Aaron candor et Jacobi apo-
 stoli collobium album pertimescitur, unde et dicitur
 ei: « Hic est hæres, etc. » Nec vero debuerunt oves
 meæ, videlicet domesticæ animæ, suæ innocentie
 Idcirco abhorrere habitum, quod in eo lupos quam
 plurimos viderint contactos; cum et potens sit
 Deus de lupis agnos facere, aut lupis ejectis agnos
 introducere: in quo etiam ordine hoc forsitan odit
 diabolus, quod ad similitudinem primævæ institu-
 tionis Apostolorum, ita mediocriter et communiter
 omnibus institutus est, ut in eo non solum virorum,
 sed et mulierum agmina, in suis terminis conve-
 nienti clausura distincta, cohabitent; parvuli quo-

que pueri et puellæ, senes cum junioribus nomen Domini in eo laudent : sicut per Isaiam in typo prædictum est : « Quomodo leone cum bove, vitulo quoque cum urso, et lupo cum agno commorante, simul et requiem habituri essent catuli eorum : » sic videlicet nostro vero Jacob viæ suæ processum moderante, sicut viderit greges suos et parvulos posse, quos si plus in ambulando cogeret laborare morentur una die cuncti greges. Sed et Moyse in meis domesticis viris, vere Israelitis, cantante Domino gloriose magnificato, Maria simul cum mulieribus, communis vitæ choros ducentibus, idem canticum et musica melodia concelebrat dicens : « Cantemus Domino, gloriose enim magnificatus est (Exod. xv). » Ut videre sit prope crucem Domini hinc discipulus in masculino, hinc mater in feminino sexu discipulo commendata assistere. Videant principes et irascantur, dolores obtineant habitatores Philisthim, Moab obtineat tremor, obrigescant habitatores Chanaan, irruat super eos formido et pavor in magnitudine brachii tui Deus; dum verus Israel te duce ad terram promissionis, terribilis, ut castrorum acies ordinatus incedat. Sed et illud in meis domesticis odit forsitan diabolus, omnium honorum inimicus, quod juxta præceptum Domini a gemino fermento cavere studiosi, hinc mundanæ superfluitatis pompa et illecebris tanquam Herodis fermento se abstinent, hinc vero a novitatis superstitione, tanquam fermento Pharisæorum cavent, usum videlicet Ecclesiæ antiquum, tanquam in habitu, in abstinentiæ, ac jejuniorum, et officiorum divinatorum modo, auctoritatem reputantes, et ab eo non facile, vel in dextrum, vel in sinistrum declinantes, ut juxta regulare P. Augustini præceptum solliciti, tam in nobilitate, quam in austeritate, tam in pretio, quam in utilitate vestium cavere videantur, « ne sit notabilis habitus eorum. » Ecce enim in tonsuris et rasuris capitum suorum Christo capiti suo, regi suo summo et sacerdoti vero, quem et unxit Dominus Deus in regem et sacerdotem, in prophetam et dominum præ participibus suis, ipsi, de quibus loquor, domestici mei, regalis ac sacerdotalis unguenti participes effecti, cupientes et in schemate visibili configurari, non sicut mos quondam hæreticorum erat modicum in summitate capitis circum radentium, quæ et hodie penes quosdam perduravit abusus, sed juxta Patrum definitionem totam capitis superficiem radunt, inferius solam circuli coronam relinquentes, ut in rasa, vel plana parte capitis sacerdotalis thiaræ schema sit, et in circulo capillorum regalis coronæ præfulgeat insigne; et ne videlicet quempiam illorum more Absalonis gravans cæsaries, etiam peccaminum mole oppressum reddat notabilem, vel tanquam more Judæorum, velamen adhuc super cor habentium, non coronatus ac infulatus, sed quasi pileatus incedat. Nunc vero in rasa parte, ut dictum est, capitis recte sacerdotalis sanctimonie in nobis signum est, ut, quomodo inter summitatem capitis nostri ac caelum nihil medii

obstaculi interest, ita mentem nostram curis terrenis spoliata orationis tempore, quo minus Deo immediate cohæreat, nihil valeat retardantis sollicitudinis obtexere. Verum, quoniam in his non secundum carnem, militantes tamen in carne ambulamus, in qua, ut novit Pater noster cælestis, omnibus etiam terrenis subsidiis indigemus, decet in viro perfecto, eadem terrena subsidia congrue dignitati mentis subordinari, juxta quod dicitur : « Læva ejus sub capite meo (Cant. 11); » ita videlicet, ne gravent spiritum, aut mentem obnubilent, sed prudentis dispositionis ordinatione coronent; ut hic sapienter contemplando, hinc prudenter disponendo, vel agenda, sacerdotalis regni non incassum insignibus decoremur. Jam vero, quoniam ista perfectio, ac perfectionis conservatio, non unius diei opus est, siquidem et affectionum nostrarum pili, non radicitus evulsi, sed propositæ semel sanctimonie novacula rasi, tantum de reliquiis innatæ nobis ac residens apud nos miseriæ mentis nostræ puritati crescunt, ut curam carnis facientes, vel temporalia procurantes metas necessitatis excedimus, et curas superfluas, sensus onerantes, multiplicamus, juxta quod scriptum est : « Corpus, quod corrumpitur, aggravat animam, et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem (Sap. 15); » hinc illa per quotidianam penitentiam et confessionem mutuam crebra nobis innovatio necessaria est, in qua renovatur sicut aquilæ juvenus nostra, quam Psalmista inquirens, « exercitabar, inquit, et scopulam spiritum meum (Psal. LXXVI). » Ob cujus innovationis forinsecam significationem, juxta quod dictum est ad nos : « Mundate, quæ intus sunt, et, quæ foris sunt, munda erunt, » et corporum nostrorum capitibus per lavationem, novacula et forcipes crebras innovationes admittere solemus, ut in hac quoque parte sacerdotalis, vel clericalis ordinis tanquam Ecclesiæ sponsi manus tornatiles per mysticas cælestium rationes aureæ, ac plenæ hyacinthis sint.

Ut autem tam rasæ parti capitis, quam capillorum ordini suum jus conservetur, ita, ne alterutræ plus minusve parti detrahatur, vel addatur, hæc novacula rasuræ visa est apud quosdam prudentes cultibus capiti clericali competere, ut videlicet lineæ capiti ambientis tertia pars a labio coronæ ad labium in transverso capitis pertingeret, quæ quidem mensuræ formula in bene rotundis ac sphericis capitibus etiam rasuræ longitudini congruit : cui tamen in oblongis capitibus aliquid adjiciendum non est, ne ordo capillorum caput in modum coronæ ambiens æqualis latitudinis appareat. Et hæc quidem mensuræ cautio propter quosdam, vel nimios, vel tepidos, et irreligiosos necessaria adnotata visa est. Sane hæc cælestis numismatis formula semel in nobis bene cœpta, ne per tonsoris, vel rasoris incuriam depravetur, ad Patris cœnobii diligentiam pertinebit, per singula rasuræ tempora capita contemplari, vel alteri diligenti inspectori videnda et emen-

danda rasuræ vitia committere, qui providebit, quod et tota capitis superior pars juxta jam dictam mensuram radatur, et inferior coronæ extremitas auriculæ solum summitatem attingat, et auris tota pateat. Hanc vero tonsuræ et rasuræ formulam post legalem in Nazaræis et evangelicam in apostolis auctoritatem, et a Toletano concilio tertio legimus introductam: cujus capitulum XLV (6) ita se habet: « Omnes clerici vel lectores, sicut levitæ et sacerdotes detonso toto capite superius, inferius solam circuli coronam relinquunt. Non sicut huc usque in Galliciæ partibus facere lectores videntur, qui prolixis, sicut laici, comis utentes in solo capitis apice modicum circumum tondent, ritus enim iste in Hispaniis hucusque hæreticorum fuit. Unde oportet ut, pro amputando Ecclesiæ scandalo, hoc signum dedecoris auferatur, et sit una tonsura vel habitus, sicut totius Hispaniæ est usus: qui autem hoc non custodierit, fidei catholicæ reus erit. » Similiter et in toga linea candida talari et apostolica, quam superpellicium dicimus, antiquum Ecclesiæ usum retinentes, et crucis in ea Dominicæ formulam prætendentes, nihil novitatis admittunt; in lineæ vestis candore vitæ innocentiam carnisque munditiâ multa castigatione elaboratam, in amplitudine charitatis largitatem, in longitudine usque ad talum operis boni usque in finem perseverantiam significantes, simul et beatos se pacificos demonstrantes, eo, quod et Romani proceres in pace talari toga usi antiquitus sint: cujus etiam tunicæ lingua semper soluta et apta est, et semper paratos ad satisfactionem poscenti nos rationem, et potentes exhortari in sana doctrina demonstrans, et contradicentes redarguere, et utiles esse in sermone ædificationis docendo, et erudiendo in omni loquendi tempore, debere; sicut decentius linguæ interulæ vel camisiæ semper clausa, et sursum nexa est, cordis nostri et oris a vaniloquiis et malis sermonibus æternam custodiam vel clausuram significans, qui et ædificationum colloquiis interdum propter taciturnitatem abstinere debemus, ut in veritate cum Propheta dicere Domino valeamus: « Secretum meum mihi, secretum meum mihi. » Item: « Obmutui et silui a bonis (Isai. xxiv). » Et illud: « Posui orineo custodiam, cum consurgerent peccatores adversum me (Psal. xxxviii). » Raro namque tacuisse pœnituit, sæpe nocuit esse locutum: « Mors quoque et vita in manu linguæ (Prov. xviii); » Et: « Qui non offendit in verbo, hic perfectus est vir (Jac. iii). » Linguam vero nullus hominum domare potuit; quod ergo apud homines impossibile est, apud Dominum possibile non dubitatur: proinde sursum cordis nostri, et oris lingua nequitur, ut, quomodo a terrenis vel humanis eloquiis clauditur, eo divinorum eloquiorum et cum Domino soliloquiorum secretis inseratur, sic enim « non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore

(6) Transcriptoris hic vitio error irrepserit, nam in iv, capitulo 40, vel ut alii 41 habentur.

A Dei (Matth. iv): » ita et lingua non solum humani, sed et divini eloquii, vel colloquii minister creata est, nec se addicet de immoderatione silentii apud homines, cui cum Domino, et angelis miscere per orationes colloquia concessum sit; quod in lingua quoque tunicæ pellicæ significari non inconvenienter intelligitur, hanc etenim quia interdum propter usum calore corpus confovendi ac frigoris repellendi claudimus, nunc vero laxam relinquimus, cum flante Austro aeris melior temperies obvenerit, id in hoc mysterii subesse potest, quod Dominus in omni, id est tam in adversitatis, quam in prosperitatis tempore a nobis benedicendus, et juxta Psalmographi dictum: « Semper laus ejus in ore » nostro esse debet; seu secreta oremus contra diabolicas tentationes submovendas, et Spiritus sancti gratiam invocandam, seu laxata lingua in conventibus Ecclesiæ communibus laudes ejus vocibus altisonis concelebremus, ut tali modo ingredienti et egredientes sancuarium non sine sonitu inveniamur, et pascua ubique inveniamus, semper quoque sive aquilone surgente, sive austro cordium nostrorum ortum perflante fluant aromata illius.

B Est etiam ad habitum nostrum pertinens cappa vestis lanea, quam procurator domus mæ Augustinus birrum nominat, quæ corpus medice nigro et quasi exequiali tegmine capiens et involvens humilitatem in nobis mortificationis et abrenuntiationem mundi significat. Sicut enim, qui cappa induitur, mundo quodammodo seclusus, ac si pene sepulcraliter inclusus est, ita ut facile nequeat retrospicere, vel manus ad pugnandum vel reperiendum expedire, sed neque ad amplexus mundiales extendere, pallium enim hoc brevium et coram gestatum utrumque operire non potest; ita se domestici mei mundo mortuos, et ab omnibus mundialibus pompis, operibus et illecebris remotam agere vitam debere meminerint. Et hujus nobis vestis pene quotidianus, maxime vero quadragesimali, vel pœnitendi tempore usus est, ut nos non solum justos, sed et quotidianorum delictorum pœnitentes esse debere noverimus. Jam vero si hujus vestis geminas hinc inde nos contegentes alas cum quatuor tunicæ talaris partibus, id est anteriore et posteriore, et duabus manicis adnumeris, quid minus de sex alarum Seraphim volatu in nostri quoque habitus sanctimonialis sacramento reperies? In jejuniis quoque et abstinentiis antiquum Ecclesiæ tenorem retinere studentes nunc biuuanis, vel triduanis, nunc et quotidianis jejuniis se castificantes, paschalia, ac cætera dominicalia, sed et apostolorum, ac martyrum festa æque dominicalibus celebria excipiunt a jejuniarum observantia, gemina videlicet epulorum refectione illorum gaudio natalitio, et secundum carnem interim mysterio communicantes, quorum passionibus ac justitiæ per vigilias, et jejunia præcedentia visi sunt condoluisse; ne videlicet in

verba nunc adducta non in concil. Tolet. iii, sed

Symbolo Apostolico Sanctorum communionem inaniter profiteri videantur, quorum nec passionibus condoleant nec lætitiæ congaudeant. Scientes quoque bonum esse non comedere carnes, sic in communibus refectoriis esu earum abstinere, ut tamen earum usum infirmis, quousque vires reparent, puerisque ac debilibus, nec non et hospitibus, convenientibus temporibus et locis, non negent, sed et in cœnobiis pauperioribus in piscibus et lacte minus abundantibus sagiminis usum pro condimento oleum et leguminis diebus interpositis non absciderunt, non solum in personis, sed et in congregationibus possibilitatis facultatem pensandam æstimantes; qui tamen alios cœnobitas his penitus abstinentes et consolationem in talibus infirmis suis et pueris denegantes, sed et hospites ad regularis abstinentiæ tenorem destringentes, non quidem iudicant, licet eos nonnullæ indiscretionis coarguant, eo, quod a Patribus terminos constitutos excedant: nam esse velle quempiam nostri temporis hominem Augustino et Benedicto sanctiorem, meliorem, sapienterem, ac discretiorem superstitioni potius, quam religioni deputabitur, cum sufficiat discipulo, ut sit sicut magister ejus, ne forte Apostolica illa increpatione denotetur: « Ne tetigeritis, neque contrectaveritis, etc. (Coloss. 11). »

Sed neque comedentes, et usum carniarum semel, aut bis in hebdomada mensis regularium fratrum admittentes temperate; apostolica conventi sententia spernere audent, maxime, si in illis regionibus habitant, ubi fratrum ejusdem ordinis districtius viventium major multitudo aliud fieri non requirit; etenim, cum in omni professione meliores imitandi sint, sicut esse puto superstitionis, aliquid præsumere cœnobiū, quod nec regularia dicant præcepta, nec majorum cohortantur exempla, ita flagitii existimo, alios infra bonorum, inter quos conversantur, consuetudinem residere, maxime si causa, quæ id fieri cogat, nulla rationabiliter existat. Scientesque mei domestici cultum esse pietatis silentium nocturnis horis ac divino officio, seu lectioni deputatis temporibus, videlicet in mane per duas horas diei, in quas nonnulli ac fere omnes pene religiosi lectionis et spiritualis exercitii tempus transtulerunt, in profestis quoque diebus, et quadragesimalibus continue, in locis quoque sepositis, id est oratorio, dormitorio ac refectorio sic student silentio, ut a bonis quoque loquelis linguam cohibeant, nisi illi, qui præest, aliquid ordinare incumbat, quod et ipse cum quantum potest verbis paucioribus et minore strepitu ordinabit, aut alicujus signi nutu vel sonitu demonstrabit. Sedentes quoque ad opera domestici mei a mane, dicta videlicet circa initium ipsius horæ tertia de sancta Maria, et capitulo peracto usque ad tertiam majorem, tacent, nisi necessitas exigat, ut loquatur quis: et hæc major tertia propter tempus operis percelebrandum, tempore maxime æstivo, tardius inchoanda erit, ut sexta, quando missæ peractæ competen-

ter, valeat continuari: in quo videlicet operis tempore loquelam sic moderari meorum domesticorum studeo, ne cultus pietatis idem silentium excludat, dum quisque cum sibi cooperante, quod ad necessitatem pertinet, sine strepitu vocis colloquitur, sicut Martha sororem suam Mariam, Evangelio referente, vocavit sub silentio dicens: « Magister adest (Joan. XXI); » ubi et paucitas in verbis, et in voce modestia silentii gratiam non excluderunt. Si vero cuiquam plura loquenda videntur, eum, cum quo loquendum est, adhibito senioris testimonio extra conventum operantium educet: nisi forte is, qui præest, aliquid in commune dicendum iudicaverit. Si dies jejunii est, post dictam sextam his, quibus permittitur, usque ad nonam lectioni vacandum est, nisi forte per dies æstivos huic tempori propter meridiandum, et parcendum oculis aliquid detrahendum videatur. His vero diebus privatis, quibus solvitur jejunatio, postquam dicta sexta refecerunt fratres, simul et mensarum servitores, cum etiam signo ad hoc dato diebus æstivis meridiatum fuerit, dicta etiam nona, sive in horto, sive ubi necessitas postulat, operandum est, quod item faciendum est, si post nonam fratres refecti sunt; in quo nimirum opere hoc ad honestatem simul, et exercitii rationem spectare credimus, ut non vulgari lingua, sed litteratorie sermones necessitatis et utilitatis conferant, hoc omnibus in commune caventibus, ne multiloquium, seu vaniloquium grassari incipiat, aut verbum scurrilitatis audiatur. Quod si quis admonitus continuo a talibus non cessaverit, disciplinæ regulari subjacebit, sicut etiam propter multiloquium, in quo peccatum non deerit, submovendum, id consuetudinis piæ caute assumpserint, ut non nisi cum priore, vel illo, qui operi præest, id, quod necessitas postularit, loquantur. Si vero de divino officio aliquid tractandum est, vel in capitulo sedendo, vel post capitulum, si Rectori ordinis placuerit, aut certe post nonam dicto benedicite stantes breviter facient: quod si opus forinsecus, etiam post nonam, defuerit, ad opera sua interiora usque ad vesperam cum disciplina residebunt. Ut autem cursus quotidianæ nostræ dietæ honeste et secundum ordinem fiat, non parva cautelæ studium ad observanda horarum signa et suo tempore pulsanda adhibent, videlicet, ut ad nocturnas vigiliis media nocte surgatur, et in tempore hiemis primo illuscente die per æstatem vero solo mox orto, prima pulsetur, et per hiemem circa finem tertiæ, per æstatem vero, ut superius quoque dictum est, tam diu tertia differatur, ut missa cum subsequente sexta eidem valeant congrue continuari: nam ne tertia hora sine oratione transiret, in ejus principio tertia de sancta Maria presumenda est, et sic ad capitulum accedendum.

Nulla sane dies prætereat, in qua lectionum ad minus duarum horarum spatium non relinquatur. et hoc per æstivos dies, sive in mane, ab idibus vero Septembris usque ad pascha, sive in mane, die;

sexta usque ad nonam teneatur, indifferens esse arbitror, nisi, quod in uno ad regularem constitutionem magis acceditur. Quotidie sane suo tempore lectionem non prætermitti propter hoc magis approbo, ne videlicet ea prætermissa diurni cursus diætæ velut cæca sit, siquidem lectio post orationes et laudes Dominicas ejusdem diætæ nostræ quidam oculus est; qui si nullus vel tenebrosus fuerit, totum diætæ corpus tenebrosus erit. At vero, si is, qui præest, aliquando, causa id postulante, etiam tota die operandum, vel toti conventui, vel aliquibus nominatim; aut per vices nunc his, nunc illis injunxerit, in his, ut æstimo, fructum lectionis obedientiæ meritum recompensat, maxime, si opus intumultuose, ac pro silentii moderamine agatur, quibus etiam in jejuniis per dies maxime æstivos relaxandum, et psalmodia canonicarum horarum non tonatim, sed dictante agenda erit. His etiam nocturnum silentium, ac profesti dies toti silentio, ac spiritali exercitio deputandi animum quieti restituere, et id, quod minus lectioni impensum est, recompensare poterunt. Sed et his ipsis diebus vacationum is, cui forte in lectione vel oratione somnus obrepit, ad aliquod tale opus dirigendus erit, quod ejus torporem discutiat et aliorum quietem non conturbet. Nona etiam diebus vacationum hora ipsa incipiente, reliquis vero diebus octava ultra medium vergente sonet propter somnum per æstivos dies breviandum et prandium per dies jejuniorum causa infirmioris ætatis, vel sexus maturandum: ab idibus vero Septembris non ante horæ ipsius initium nona pulsanda est. Vespera quoque per dies æstivos incipiente undecima, per hiemales vero cum diurna sedentibus ad opera incipit minui, pulsetur, cum etiam post vespertas, ubi conventui procedendum vel sedendum erit, laternæ duæ vel tres pro quantitate conventus deferantur. In Psalmodia quoque hoc amo, ut mediocriter, item ut neque nimis correpte, neque nimis producte, tamen cum distinctione ac tonatim fiat, nec nimis remissa, nec nimis altisona voce proferatur: in qua ad rectorem ordinis pertinebit, mediæ distinctionis silentio interdum propter collectam populi, vel aliam rationabilem ob causam omissa, correptius canere, vel rursus absente populo, solemnizandi gratia, aliquantum protrahere; ad hoc enim et legis præceptum pertinere videtur, quando dictum est a Domino ad Moysen: « Si proluxior atque concisus clangor increbuerit, movebunt castra (*Num. v.*) » Et paucis interpositis: « Quando, ait, congregandus est populus, simplex tubarum clangor erit, et non concise ululabunt. » Multiplicationem vero familiarium Psalmorum sicut non requiro, ita nec linguis in hujusmodi loqui prohibeo, maxime hoc approbans, ut id studii psallentes et orantes habeant, quatenus quod ore profertur, mente versetur, et ne operis ac lectionis exercitium, vel secretæ orationis turtureum sacrificium per orationis et psalmodiæ in communi percelebrationem excludatur, cum hoc oporteat fieri

A et ista non omitti. Sane quia psallentibus, maxime nocturnis horis desidia et somnus obrepere solet, quod nimis, si in consuetudinem venerit, lethale ac perniciosum est animæ, solent diligentiores quique vigiliarum in choro unum custodem ponere, qui in medio chori stans, interdum et sedens, et, cum oportuerit, obambulans, ei, quem dormientem, seu torpidum viderit, librum porriget, cui, si ille, significans vigiliam suam, non inclinaverit, libro ante ipsum posito eum suscitabit, sicque in locum suum perget, et alius, qui deprehensus est, vicem ejus explebit tandiu, donec et ipse alii dormienti libellum eadem conditione posuerit.

Non solum autem, sicut dictum est, vigiliarum in choro custodes adhibentur, sed et disciplinæ totius claustralis custodes deputantur, quos circatores, vel circumspectores vocant eo quod, tempore maxime silentii, claustrum interiora circumeundo circumspiciant, qui si quos a sedibus sibi deputatis deesse, ac moras in absentia facere, vel in ipsis locis suis non, quibus oportet, intentos, aut certe duos, vel tres alicubi inordinata collocutione sibi junctos deprehenderunt, mane in capitulo proclamabunt; sed et quilibet fratrum, quod ab alio excessum deprehendit, ibidem proclamabit, habito tamen modico post dictum benedicite silentio, quatenus quisque seipsum, in quibus oportet, accusandi locum habeat, juxta quod scriptum est: « Justus in principio accusator est sui (*Prov. xviii.*) » Proclamatus autem quispiam continuo surgens in medium stabit, et audita causa, toto prostratus corpore, se humiliabit, qui et jussus surgere verba confessionis humiliter proferet, aut si habet unde se veraciter excusare valeat, et major causa fuerit, petita licentia id faciet, excluso penitus tumultuario strepitu de capitulo; pro quo etiam excludendo non ad se, vel inter se fratres mutuo verba conferent, sed id quod dicendum erit, ad eum, qui præest capitulo, sermone directo proferatur. Sed nec de causis communibus illic agendum est, aut de cibo et potu, seu vestitu causandum erit, sed capitulares tantum causæ, et quæ ad ordinis observationem, et religionis munitionem, seu decorem pertinent, pertractentur, quibus pertractatis, si rectori placuerit ordinis, etiam de aliis dicere, quæ causa postulaverit, non erit inconveniens.

Proclamatus vero in capitulo frater, si non continuo verba confessionis proferens se humiliaverit, sed potius verba defensionis ad excusandas excusationes in peccatis protulerit, non per hoc impunitatem lucrabitur, nec diu cum ejusmodi placitandum erit, sed si causa evidens est, et de culpa causet, quæstio agitur; seniores vel etiam conventus super hoc consulendus est, qui si culpam adjudicaverint, tunc quasi convictus gravius puniatur; qui etiam, si ei, qui præest, visum fuerit in pœnitentiam reductus, non inde exeat, donec reddat omnia etiam usque ad novissimum confessionis quadrantem; scriptum est enim: « Ex verbis tuis justificaberis,

et ex verbis tuis condemnaberis (*Matth. xii*). » Quod si vera, et ex corde ejus confessio fuerit, et sibi, et aliis proderit; sin vero ficta, minor ejus ex hoc jam erit damnatio, quod alios pravæ defensionis non corrumpit exemplo. Confiteatur sane, etsi ipse culpam suam quadam cæcitate cordis obscuratus nondum plene cognoscat; confiteatur inquam hoc, sine dubio sciens, aliorum super causa sua, quam suimet ipsius verius esse judicium. Fieri autem æstimo, ut ex talis confessionis merito, quæ si non ex scientia, tamen ex fide est, respiciente se Domino, culpam suam et ipse illuminatus agnoscat, agnosceus ingemiscat atque ingemiscenti divinitas propitiata ignoscat. Quod si in finem quispiam obduratus contra propriæ conscientiæ judicium nolens confiteri perseverarit, cum tamen vindictam ferre non recusaret, ejusmodi non tanquam pestilens, vel mortuus projiciendus, sed velut infirmus et claudus, sive cæcus tolerandus esse videtur, de qualibus procurator domus nostræ Augustinus: « Malo, inquit, habere claudos, quam plangere mortuos. » De his vero, qui vindictam ferre detrectant, tanquam pestilentibus ac mortuis, ipse in regula præscribit dicens: « Convictus vero debet emendatoriam sustinere vindictam, quam si ferre recusaverit, projiciatur de vestra societate; non enim et hoc fit crudeliter, sed misericorditer, ne contagione pestifera plurimos perdat. » Hæc autem projectio, vel separatio intus primo, videlicet a mensa, vel a choro, vel a colloquio fit, quibus si curari nequiverit, tunc demum is, qui ejusmodi est, tanquam membrum præmortuum resecandus, ac de toto congregationis cœtu pellendus et projiciendus erit, adhibita tamen, ubi oportuerit, moderatione, quam præscribit Gelasius papa in hæc verba: « Si quis, inquit, post professionem secundum regulam beati Augustini exhibitam fratres in canonico ordine Deo servire volentes inquietaverit, et litibus, et assiduis contentionibus operam dando, Deo et regulæ inobediens conventum indesinenter conturbaverit, hic talis, taliterque conversando, si ad aliquem locum, in quo sub præposito secundum sui ordinis præpositum salvari possit, ire consilio sui præpositi, suorumque fratrum voluerit, licentia data discedat. Si autem contumaciæ spiritu ductus, non causa salutis animæ suæ, sed amplioris viæ volutabra replicandi, et cum corvo ex arca egresso carnibus et sanguinibus crassari ac pasci magis, quam cum columba virtutibus refici delectaverit, absque benedictionis licentia juxta prophetam secundum desideria cordis sui dimittatur: infidelis enim si discedit, discedat; non enim hoc juxta beatum Augustinum fit crudeliter, sed misericorditer, ne contagione pestifera plurimos perdat. Verum tamen si extra positus fratres, vel domum inquietaverit, secundo vel tertio admonitus non resipuerit, a præposito et fratribus excommunicetur (7). » Sane adolescentior ætas non

A leviter excommunicationibus etiam minoribus ne dicam majoribus subjicienda est; quippe, quæ ex levitate animi interdum separationibus gaudet magis, quam ut corrigatur ex eis, quin potius cum rebellare cœperit, post correptiones verborum, virgarum, et jejuniorum, et silentii adhibitas, ergastulis et reclusionibus magis, quam ut suo beneplacito admittatur, destringenda erit, donec certo, ac diutino probetur experimento, si forte viam suam velit in melius corrigere, quemadmodum scriptum est: « In quo corrigit adolescentior viam suam (*Psal. cxviii*). » Pueri vero delinquentes virgis, ac ferulis pro majoribus minoribusve excessibus corriguntur; melius autem est, ut per virgæ custodiam ab excessibus quam maxime cohibeantur, propter quod oportet, ut nunquam ex eis senioris, vel pædagogi desit custodia, per quam etiam cura tenuiori ætatlæ necessaria congrue valet provideri. Adolescentes quoque, cum de schola puerorum, et de sub virga, in conventum seniorum, et capitularem disciplinam assumuntur, non suæ voluntatis arbitrio, non otio et vagositati permittentur, sed et ipsi, vel singuli, vel bini, vel terni sub seniorum erunt custodia, sub quorum conscientiæ in sedibus deputatis legant, et operentur, nec absque certæ rationis causa moras extra loca sua sineatur facere.

Commune sane erit omnibus, tam senioribus quam junioribus, extra septa claustrum in quadro positi, absque præpositi, vel decani, seu prioris, et absque certæ rationis causa non procedere, exceptis duntaxat officialibus, videlicet cellerario et camerario, eorum quoque cooperantibus, et his, qui extra eadem septa assignatas habent obedientias. Sed ne ipse monasterii pater, sive præpositus, extra cellam pernoctandi consuetudinem habeat, causa egressionis suæ decano, seu priori non indicata: si vero longiorem extra intendit moram facere, vel senioribus, vel toti conventui, si dignum erit, egressionis suæ causas intimabit. Sic autem et in certis majoribus rebus, quæ agendæ, vel disponendæ erunt, non suo utetur arbitratu, sed nunc seniores, nunc et totum conventum adhibebit ad consilium, ut, quod omnibus, vel potioribus placuerit, illud submoto murmure scandalo perficiatur. Mensa ejus erit cum hospitibus præsertim, qui spiritualis, id est canonicæ vel clericalis, seu monasticæ professionibus sunt, qui etiam supervenientes, maxime de remotioribus partibus, prout reverentiæ ipsorum qualitas expetierit, nunc a toto conventu, nunc ab aliquot fratribus sibi cum psalmodia occurrentibus, pia alacritate suscipiendi erunt, tanquam in quibus Christum habitantem suscipiamus, et sic intra septa claustrum ad mansiones sibi dispositas introducuntur; in quorum etiam mensa lectio non docet propter multiloqui in utilitatem submovendam, et ut spiritualibus collationibus major præbeatur occasio: cæteri vero, qui sæcularis vel militaris pro-

(7) Videatur de ejectione c. Cum in Ecclesiis de majorit. et obedient.

fessionis adventaverint, extrinsecus mansionem suam habebunt, quibus item cum bona hilaritate humanitas adhibebitur, quia etiam sibi reverentiam interdum vel terroribus efficiunt, vel beneficiis conquirunt, vel solo intuitu necessitatis exposcunt.

Pauperum sane vel supervenientium, vel eorum quos semper nobiscum habemus cura non segniter, aut negligenter habenda est, sed uni fratrum Deum timenti injungetur, qui in mansionibus ad hoc seorsum viris, ac seorsum feminis dispositis unicuique, prout facultatis possibilitas admiserit, de decimis victualium monasterii seu reliquiis fratrum ministrabit; qui etiam de lavandis eorum pedibus et de lectisterniis procurandis et mundandis, ac cæteris eorum necessitudinibus peragendis tanto majorem habebit diligentiam, quanto divinæ solum intuitu retributionis circa pauperes peraguntur, vel negliguntur, sicut scriptum est: « Noli vocare divites, sed pauperes, qui non habent retribuere tibi, retribuetur autem tibi in retributione justorum (*Luc. xiv.*) » Ex his enim placuerunt quidam angelis hospitio receptis. Et inter hæc studia quidem nostra, vel opera, a mane et ante prandium intus disponimus talia, quæ cum quiete ac silentio exerceri valeant, nec ad forinsecas nos opera, nisi major necessitas postulaverit, id temporis effundimus, scientes dictum ab Apostolo discipulo suo Timotheo: « Exerce te ipsum ad pietatem, nam corporis exercitium ad modicum utilis est: pietas autem ad omnia utilis est, non solum habens promissionem vitæ quæ nunc est, sed et futuræ (*I Tim. iv.*) » Sed et papam Sylvestrum ferias habere clericos ob eandem constituisse causam non ignoramus. Sed ne rustica quidem et servilia suo tempore aspernamur opera, scientes Apostolum suis manibus operatum, qui et præcepit, dicens: « Si quis non operatur vel laborat, nec manducet (*II Thess. iii.*) » unde ne otiositati apud nos locus relinquatur, seniores ac debiles, et operari non valentes ad psallendum, in silentio hortamur: juvenes quoque et fortiores operari valentes, si qui ab opere se abstrahunt, vel alios distollunt, regulari et maxime silentii, ac jejuniorum distractione ad operandum revocamus. Adolescentes etiam jungi sibi in opere vel confabulari, nisi sub testimonio seniorum vetamus. Unde oportet vel unum a. l minus de senioribus etiam ad forinseca opera destinari, ne juvenes sine testimonio cooperantium sibi seniorum sint. Sane jejunia sua et abstinentias domestici mei, quod de his procurator domus meæ Augustinus admodum breviter locutus est, secundum discretissimam PP. descriptionem moderari soliti sunt, videlicet ab Idibus Septembris usque ad Pascha jejunantes, et nullum diem ab observatione regularis jejunii excipientes præter festa Dominicalia, ac Dominicis dies, et ea SS. natalitia, quæ in populo ferias habere constitutum est. Ab octava etiam Pentecostes usque ad Idus Septembris quartas et sextas ferias jejunant, nisi opus forinsecum sit,

PATROL. CXCIV.

A propter quod jejunium relaxari oporteat. Mensura vero cibi et potus quoque scrupulose constituitur, eo, quod alii plus, alii minus sumere indigeant. Panis et cerevisia singulis abundanter apponitur, pulmentaria vero duo cocta videntur sufficere, tertium quoque majoris ob gratiam solemnitatis, quod pittance dicunt, si est, inter duos et duos apponitur: aliis etiam diebus tertium admittitur, sed de pomis, aut crudis herbis, seu nascentibus leguminibus. Rectori quoque ordinis aliquid, si haberi potest, specialiter apponetur, ut habeat, quod imperiatur, et mittat, quibus videbitur. Ab eorundem etiam institutione PP. modos excommunicandi inobedientes, et quietem meridianam per æstatis dies cum aliis utiliter institutis mutare consueverunt.

B Et hæc est pene quotidiana mea ac meorum instantia. Jejunium, abstinentia, oratio, lectio, et opus insuper, et sollicitudo omnium, ac procuratio multarum ecclesiarum, in quibus, dum verbum Dei prædicando, infirmos visitando, mortuos sepeliendo, catechizando et baptizando domestici mei laborando discurrunt, ministerium meum non minus quiete monastica, vel agresti labore monachorum Deo acceptum existimo. Sed nec orationum fragrantiam hunc vestimentorum meorum odorem arbitror a Deo posthabendum, dicente ipso sponsæ in Canticis canticorum: « Et odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris (*Cant. iv.*) » Et nostra quidem defensio apud eos qui nobis calumniantur, hæc est. Sane ab hac mea defensione seclusos se noverint, qui sub professione communis vitæ in clero aliquid sibi proprietatis usurpant, qui inquieti et verbosi vaga sectantur otia, maxime, si redarguti super his emendare contemnunt, simul et ea dicta cœcobia, in quibus talia libere fieri sinuntur, insuper autem et capitalia peccata in eis sine condigna pena, et ea, quæ major poenitentia dicitur, velut impune transcurrunt, dum vindicta, si qua est, non tanta vel talis est, ut emendatoria sit. Hos igitur juste nisi emendari curaverint, ab hac meorum filiorum defensione excluderint. In istorum vero abjectivorum recompensationem sacerdotes vel clericos, etiam extra cœnobialia claustra in procuratione ecclesiarum probabiliter conversantes, sub defensionis meæ tutelam recipio, quos et Prosper episcopus, procuratoris mei Augustini pedissequus, sub defensionis nostræ patrocinium prior recepit, ita dicens: « Sacerdos, cui dispensationis cura commissa est, non solum sine cupiditate, sed etiam cum laude pietatis accipit a populo dispensanda, et fideliter dispensat accepta, qui omnia sua aut reliquit, aut ecclesie rebus adjunxit, et se in numero pauperum paupertatis amore constituit, ita ut, unde pauperibus subministrat, inde et ipse tanquam pauper voluntarius vivat; clerici quoque quos pauperes aut voluntas, aut nativitas fecit, cum perfectione virtutis vitæ necessaria sive in domibus suis, sive in congregatione viventes accipiunt, quia ad ea accipienda non eos habendi cupiditas ducit, sed cogit vitæ necessitas. »

48

Hæc Prosper, qui dum dicit « in domibus suis, » intelligendum est, non quas hæreditario, vel proprietatis jure, sed ecclesiastica cura seu beneficio possederint; sicut de discipulo quem diligebat Jesus, scriptum est, quod Matrem Domini in sua accepit (*Joan. xix*), qui tamen nihil proprietatis jure, sed de rerum communium distributione suam et a se procurandorum portionem communicandi affectu et usu possedit. Bene autem et caute a Prospero distinctum est ita, ut diceret: « sive in domibus suis, sive in congregatione; » ut non simul domum privatam habere, et insuper in congregatione manere quemquam posse intelligas. Hos vero clericos, quos dicit « cum perfectione virtutis necessaria vitæ » in domibus suis viventes accipere, ego esse arbitror legitimos sacerdotes Dei in populo, qui domus quidem ecclesiasticas, sed suas et suo jure possidentes, decimarum et oblationum se contingente portione congrue sustentantur, tali nimirum vita degentes, quæ perfectione virtutis perornata sit. Nam clericos extra sacros ordines constitutos, quibus etiam SS. canones sortiri uxores et stipendia sua extra accipere permittunt, non eum posse significare intelligo, siquidem illi mundialibus laqueis implicati, porro infra culmen perfectionis constituti sint, dicente Domino, ac regulam perfectionis præscribente sic: « Si vis perfectus esse, vende, vende omnia quæ habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in cælo, et veni, sequere me (*Matth. xix*). » Ab hac namque perfectionis regula adhuc extorres sunt, qui dicere possunt: « domus mea, ager meus, servus meus, ancilla mea. » De quolibet dicit procurator domus meæ Augustinus, quoniam, quandiu hæc dicere possunt, liberi a diaboli laqueis non sunt.

In eis quoque dictis congregationibus, quæ contra professionis suæ nomen et normam in domibus suis privatim ac segregatim vivunt, non nescio, aliquos esse, etsi non per omnia probabiliter, tamen tolerabiliter secundum judicium humanum conversantes, quos judicium veritatis sub defensionis meæ scutum non admittit, quia proprias adhuc substantias possidentes nondum perfectionem virtutis attigerunt, salvari tamen inter perfectos possunt, siquidem eos, quos noverunt, aut putant perfectos, diligunt, juxta quod scriptum est: « Imperfectum meum viderunt oculi tui, et in libro tuo omnes scribentur (*Psal. cxxxviii*). » Salvari, inquam, possunt, si, ut foris apparent hominibus, criminibus et vitiis absolutam vitam ducentes, sequæ ministerio, seu vacationi verbi mancipantes, aliorum interdictis officiis comministrando et communicando auxilium non præbuerint, nec, cum quibus eis est una communio, causa etiam communis sit; de qualibus, ut item ait Prosper, dicere videtur Apostolus: « Qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt, edunt,

(8) C. Mandamus 19, q. 3.

(9) Habetur etiam in lib. v Miscell. Baluzii. Est hic Conradus I qui canonicos Regul. sub norma

et qui, altari deserviunt cum altari participant (*I Cor. ix*). » Qui, nisi hoc de contemptoribus facultatum suarum vellet intelligere, nunquam secutus adjungeret: « ita et Dominus ordinavit his, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere. » De Evangelio, inquit, vivunt, qui nihil habere proprium volunt, qui nec habent, nec habere concupiscunt, non suorum, sed communium possessores. Sic juxta rationabilem Prosperi et apostolicæ doctrinæ concordantem sermonem sacerdotes et clericos etiam extra cœnobia probabiliter conversantes, sub defensionis meæ tutela susceptos esse non injuriosum est.

Hæc vero quasi scutum defensionis nostræ de consuetudinibus nostrarum ordine, et conversationis nostræ contexens thematem, tanquam vita communi in clero pro se loquente, et in Domino gloriantem perstringere volui, factusque sum insipiens, sed coactus ab his, qui de sua quasi singulari sanctitate in immensum gloriantur, studentes, ut de ordine canonico ad monasticum vel unum faciant proselytum, quem cum fecerint, timendum, ne forte filium gehennæ perfecerint habentem damnationem, quia primam fidem irritam fecit; qui etiam inobediens S. Romanæ Ecclesiæ convincitur per Urbanum papam hoc præcipienti atque dicenti (8): « Mandamus et mandantes universaliter interdiciamus, ne quisquam canonicus regulariter professus, nisi, quod absit! publice lapsus fuerit, monachus efficiatur: quod si decreto nostro contraire præsumens facere tentaverit, ad ordinem canonicum præcipimus ut redeat, et deinceps memoriale præsumptionis suæ cucullam deferat, et ultimus in choro maneat. » Et quidem de hoc verbo apud quosdam contentio, vel dubium est, utrum deferre, an deserere cucullam in præcepto sit? Nos vero de verbo non contendimus, illud tamen indubitanter scimus, ipsum præcepti datorem Urbanum papam secundum ac post ipsa alios Romanos pontifices ejusmodi præsumptoribus cucullam detraxisse. His concinit Innocentius papa II per epistolam quam in defensionem canonici ordinis scripsit in hæc verba (9):

« Innocentius episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Conrado Salzburgensi archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem. De dignitate et excellentia vitæ canonicorum multa nos docet divina Scriptura, et multa possemus dicere, quod vita canonicorum vita est apostolica, quoniam apostoli contemptis omnibus hac vita cum Domino vixerunt, et post ascensionem cum multitudine credentium, cujus erat anima una et cor unum, hac vita viventes eam posteris suo exemplo tenendam reliquerunt. Quod martyr et pontifex Urbanus ad informationem fidelium in suis decretis memorare curavit, dicens: Scimus vos non ignorare, quia

D. Augustini Salisburgi instituit, 1147 fato functus. Hist. Salisb.

vita communis hactenus inter bonos Christianos viguit, et adhuc gratia Dei viget, et maxime inter eos, qui in sorte Domini electi sunt, id est clericos, sicut in Actibus apostolorum legitur: « Multitudinis credentium erat cor unum et anima una (10). » Hanc beati Augustini regulis ordinatam sanctus Hieronymus suis epistolis informavit. Horum itaque et aliorum muniti auctoritatibus non minoris meriti æstimamus vitam canonicam, aspirante ac prosequente Domini Spiritu, observare, quam religionem monasticam ejusdem spiritus perseverantia custodire. Unde antecessorum nostrorum decretis statutum esse meminimus, ne professionis canonicæ quispiam postquam Dei vice super caput sibi hominem imposuerit, alicujus levitatis instinctu, vel districtioris religionis obtentu de claustro audeat sine prælati et congregationis permissione discedere: quorum vestigiis inhærentes, quod quidam fratres in claustro Perengercademensi (11) de mutatione ordinis sui vana præsumptione attentare voluerint, apostolica auctoritate ne fiat interdicimus, præcipientes, ut, quod Deo voverunt, reddere, et Regulam beati Augustini, quam professi sunt, Domino juvante, fideliter observare studeant, in cujus observantia, si eos fortasse remissos et minus ferventes repereris, monemus fraternitatem tuam, ut, secundum datam tibi a Deo sapientiam, professionem et ordinem suum servare, et mandatis regulæ obedire, sicut tua interest, districtè commoneas. Data Laterani xvii Kal. Aprilis. »

Similiter Educense concilium (12), nihilominus Romanæ sedis auctoritate subnixum, abbatum et monachorum in talibus præsumptionem cohibet, dicens: « Ut nullus abbas vel monachus canonicos regulares a proposito professionis canonicæ revocare, et ad monasticum habitum trahendo suscipere, ut monachi fiant, præsumat, quandiu ordinis sui Ecclesiam invenire quiverint, in qua regulariter et canonicè vivendo Deo servire et animam suam salvare possint: quod si temerario ausu id agere attentaverit, anathematis vinculo obligetur. » Et hæc PP. dicta cum auctoritatis et rationis pondere prælata, tam monachorum præsumptioni reprimendæ, quam nostrorum, ne omni vento doctrinæ circumferrentur, insolentiæ cohibendæ poterant sufficere, si non illos propriæ excellentiæ amor, istos autem novitatis experiendæ stulta cupiditas vehementius perurgeret; in quo simul et Dominici mandati transgressores inveniuntur, hoc præcipientis suis, ut de domo in domum non transeant, « sed in quamcunque domum introierint, in ea, ut maneant (Luc. ix), » præcepit. Et quidem apud homines pannosa, braccisque ac pellicis spoliata, et in rustico desudans opere sanctitas forsitan pretiosior est, eo quod neque Dominicos, neque natalitios apostolorum dies ab austeritate jejuniorum excipiat; sed mihi et cui-

(10) C. Scimus 12, q. 1.

(11) Id est Beretholdsgadensi, non ita procul a Salsburgo dissito, cujus præpositus est elector Co-

libet sanum sapienti pro minimo est, ut ab hominibus judicemur, aut ab humano die; sed neque nos ipsos judicamus, quin potius et in Domino gloriamur, et gloria nostra, hoc est testimonium conscientiæ nostræ, quod a fermento Herodis et Pharisæorum juxta divinissimum Domini Jesu præceptum cavere studentes, hinc flagitia, hinc superstitionem declinamus; quibus pro salinca ascendet abies et pro urtica crescet myrtus, dum in locum mundanæ cupiditatis in fluviò rerum transeuntium radices figentis divina contemplatio et cœlestis conversatio, velut abies salinca, et novitius fervor in temperatam abstinentiam, videlicet urtica in myrtum commutatur, ut neque fuga nostra sit in hieme nimix districtiois, nec in Sabbato mundanæ vel Judaicæ dissolutionis. Hic sane tertium fermentum, quod est Sadducæorum magne nobis insidiari, ac proin magne cavendum video, quod inter duo illa fermenta medium obtinet locum. Sadducæi enim, nec tam sæculariter impii, ut Herodes, nec tam superstitiose sancti, ut Pharisæi, in medio quodam torpore constituti vitam præsentem, cum quanta poterant suavitate, transigebant, eo quod neque angelum, nec resurrectionem credentes in hac tantum vita sperantes essent in Domino. Nos vero aliter instituti sumus a Domino Deo nostro, siquidem in libertatem gloriæ filiorum Dei et in spem vitæ æternæ nos vocatos gaudemus, ut nulli ex his tribus fermentis videlicet Herodis, Pharisæorum, Sadducæorum subjici debeamus: in libertatem, inquam, vocati sumus, tantum ne libertatem in occasionem carnis demus, sed per carnem invicem serviamus; siquidem neque habitus, neque privatio pelliciarum vestis seu braccarum aliquid est, sed observatio mandatorum Dei. Sed neque regnum Dei est escæ, et pax, et gaudium in Spiritu sancto. Gaudeo tamen interim, quod per aliquorum in dextrum excessum aliorum nimis in sinistrum excessum arguitur et judicatur, cum et nos interim discimus, quam tenaces divinatorum præceptorum esse debeamus, qui alios etiam humanæ institutionis tam continentes agnoscimus: sed unum doleo, quod PP. nostris Augustino et Benedicto tanta indiscretio imponitur, dum ipsi auctores et præceptores tantæ austeritatis astruuntur. Neque enim Pater Augustinus unquam vestem lineam in clero vetuit, siquidem usum ciliciorum et habitum pœnitentium a professione clericali alienum agnovit, nisi forte aliquis intus in abscondito, velut temporibus quadragesimæ, carnem suam talibus indumentis humiliare delegerit, quod tamen non absque Patris spiritalis consilio faciendum est, alioquin magis superstitioni quam religioni deputabitur: neque Benedictus homo discretissimus vestem pelliciam discipulis suis monachis abstulit, qua nimirum et ipse in melote usus est, qui et in regula pro suæ regionis temperie lo-

loniensis. Baluzius legit Berthersgadmensi.

(12) C. nullus 19, q. 3.

cutus, tamen villosam tunicam pro hieme monachis concesserit. Pellicia sane tunica, qua uti solemus, quid aliud est quam tunica villosa? Etenim villosam esse manifestum est, tunicam vero esse negari non potest, cum in Genesi scriptum sit (*Gen. iii*), quod Dominus Adæ et uxori ejus tunicas pellicias dederit. Sed unusquisque in suo sensu abundet; atque utinam omnia in ædificationem et non in aliquorum destructionem fiant! sed et si aliqui aliter sapiunt, et hoc illis Deus revelabit.

Hæc autem non in derogationem illorum, de quibus loquimur, fratrum dixerim, qui mihi fere in omnibus admirandæ et prædicandæ humilitatis et sanctimonix patientixque videntur, inter quos etiam nonnullos illustres viros tanquam luminaria cœlestia veneror et amplector, sicut enim in ordine nostro Hugo (13) per donum scientiæ magnifice illuminatus nostris temporibus tanquam stella matutina effulsit, et quomodo in ordine Cluniacensium Hubertus abbas Tuliensis (14) totius pene Veteris ac Novi Testamenti expositor illustris, ordinem illum aureum tanquam topazius exornat, ita in ordine Cisterciensium abbas Clarevallis Bernardus, dono humilitatis ac sapientiæ præditus, magnum cœlestis aulæ luminare est, et eximium illius ordinis ornamentum. Similiter et Norbertus archiepiscopus magnificæ doctrinæ dono præpollens haud dubium, quin et ipse in Ecclesia Dei luminare præclarum effulserit. Sed ipsi, quos ex eis sapientiores novi et veneror, non alia de his, quam quæ sentimus, sentiunt; nam et abbas Clarevallis Bernardus de nostro ad suum ordinem transfugas improbat, et Pater Norbertus lanearum tunicarum in clero inductor idem ipse suæ institutionis postmodum existit corrector. Etenim, cum esset junior cingebat se, et ambulabat, ubi volebat, sicque per novitium fervorem et juvenile animi robur in illam simulationem adductus est, cum autem senuisset, jam factus etiam archiepiscopus, Ecclesiæ cedens auctoritati simul et antiquæ consuetudini, tanquam cinctus ab alio, tunicas ipse lineas accepit, simul et suis, qui sibi præsentibus erant discipulis, ut eis vestirentur, præcepit, volens, hoc ipsum in toto suæ institutionis clero effecisse, sed morte præventus est, et a multis recepta consuetudo subito auferri non potuit. Sed de his hæcenus. Interim vero et hujus verbi quoddam mihi lucere vestigium videtur, quod in Apocalypsi Joannis a Domino prædictum est: « Et dabo, inquit, duobus testibus meis, et prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta, amicti sacco (*Apoc. xi*). » Etenim cum in duobus testibus recte martyres et confessores intelligantur, non inconuenienter etiam hic duo ordines, clericorum videlicet et monachorum per eos valent intelligi, quibus etiam nostro in tempore per datam divinitus sapientiam os ad prophetandum et prædicandum mysterium Dei

A resolutum est, et hoc diebus mille ducentis sexaginta, id est in illa tempestate Antichristi abundante iniquitate, quia videlicet iniquitatis abundantiam ille numerus superfluous significat, de quo non est modo dicendum per singula: prophetant vero et amicti sacco, id est in omnimoda pœnitentiæ humiliatione, quam etiam in habitu foris humili et abjecto proferunt, tam clerici quam monachi griseis et nigris, laneis et lineis vestiti, dum in vestibus suis non nitorem, vel pretium, aut mollitiem, sed, quod necessitati cum honestate sufficiat, requirunt; hoc videlicet eis in commune procurantibus, ne sit notabilis habitus eorum. »

Sed cuiquam fortasse videatur, quod ordo canonicus in habitu suo lineo et candido aliquantulum honestatis ordine monastico sequentior sit, quod mirum non est: nonnulla enim inter utrumque ordinem professionis ac testimonii differentia est, siquidem ordo monasticus in habitu lugubri seipsum mundo mortificans, mortem nobis Christi, et qualiter ei cum vitiis et concupiscentiis communi debeamus denuntiat: ordo vero clericalis in habitu candido cum angelo testis resurrectionis Christi præfulget; nimirum qualiter Christo conresurgentes in novitate vitæ ambulare debeamus, insinuans. Objicitur etiam forsitan nobis ab imperitis propter lanæ in vervecinis pellibus mollitiem, quasi dicit Dominici eloquio notabiles videamur, quod ab ipso super Joannis Baptistæ amictu dictum est: « Quid existis in deserto videre? hominem mollibus vestitum? ecce, qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt (*Matth. xi*). » Sed non bene attendunt ipsi, hoc verbo a Domino non omnem vestimentorum mollitiem reprehensam, sed eam specialiter, in qua mollitiem etiam pretiositas juncta comitatur, ut sunt vestes de pelliculis peregrinarum murium, et de serico contextæ, et si quæ sunt ejusmodi, in quibus pretiositas cum mollitie sociata Christianæ paupertatis simplicitatem et humilitatem excedit, quod manifestius Lucas evangelista insinuat, qui sic ait: « Ecce qui in veste pretiosa sunt et deliciis, in domibus regum sunt (*Luc. vii*). » Dum igitur Matthæus evangelista vestes molles, Lucas vero, ut dictum est, vestem pretiosam nominat, quam in veste mollitiem Dominus reprehendat, manifestum est; ut innocentia, quam per Evangelium impugnare moliantur, etiam per Evangelium valeat defensari tam in nobis quam monachis, pellicia veste, sed non pretiosa utentibus. Sane in vestibus sacris etiam pretiositatem inculpabiliter admittimus, et solent admittere hi ipsi, qui de monastico ordine sanum sapiunt, videlicet, ut ejusmodi ornatibus, mysticam rationem habentibus, nuditatem nostri nomine in cruce irrisi decenter cooperiamus. Insuper et futuræ gloriæ resurrectionis, quæ revelabitur in nobis, ejusmodi vestium decore præsignamus,

(13) Presbyter et abbas S. Victoris Parisiensis ord. canon. reg. S. Aug., natione Saxo. Ita Trithem. de Script. Eccl. Meibomius, tom. III Rer. German.

(14) De hoc Anonymum Mellicensem in fine Bibliothecæ Benedictino-Maurianæ positum adeat lector.

in summis solemnitatibus cappis de pallio induti A procedentes.

Et currere quidem simul decet hos duos ordines in Ecclesia, tanquam geminos geminæ gratiæ testes, ita, ut neuter se altius præferat, sed honore Invicem præveniant, licet alter eorum altius in aliquantis præcurrat; qui nimirum cursus eorum pulchre in Evangelio duorum discipulorum Petri et Joannis cursu præsignatus est (*Joan. xx*). Novimus, ubi legitur, quod currebant duo simul, et ille alter discipulus præcurrit citius Petro, et venit prior ad monumentum, nec tamen introivit, sed, visis linteaminibus, foras stetit. Deinde venit Petrus sequens eum, et introivit in monumentum, et vidit linteamina, etc. Tunc ergo introivit et ille discipulus qui venerat prior ad monumentum. Vere casum spectaculi admiratione et veneratione dignum! currunt simul duo Christi discipuli unus plus cæteris diligens, alter dilectus magis, unus de nuptiis, alter de maris operatione vocatus, unus in pectore Christi suaviter recubans, alter cum Christo maris undas superambulans, unus spectator mirabilium cælestium, alter factus mundo spectaculum, unus quietis ac theoriæ assuetior, alius ministerio verbi paratior: currebant simul unus juvenili corpore ac mente alacrior, alter ætatis gravitate constantior: currebant simul, nec, quia unus alium præcurrit, ideo se illi protulit, sed tanquam seniori agnoscendorum sacramentorum prioratum dependit; etenim cum venisset prior ad monumentum, non tamen introivit, sed, visis linteaminibus, foras stetit, Petrus vero sequens eum et veniens ad monumentum, prior introivit. Currunt et in quolibet viro perfecto simul intentio et actio, una pulchrior et amabilior, altera patientior ac fecundior, una videndo vacans verbo, altera devota ministerio: currunt simul, neque enim, quia intentio præcurrit ministerium verbi, ideo dignior judicanda est; nam sæpe in ministerio verbi arcana revelantur, quæ ante ministerium, cum sola fuisset theoria, occulta latuerunt, quod est Petrum introisse in monumentum, unde illud: «Declaratio sermonum tuorum illuminat et intellectum dat parvulis (*Psal. cxviii*).» Neque vero sicut pars Mariæ parti Marthæ a Domino prælata est, ita etiam de intentione et ministerio verbi æstimandum est, ut dignior mysterio intentio sit; alioquin Petrus theoricæ in linteo vase ministerium salvandarum gentium cognoscens, dignior judicandus esset seipso prædicante verbum vitæ Cornelio, in quo magna esset absurditas, præsertim cum non aliud Petrus in ministerio actionis executus sit, quam quod eum præcedens visio theoricæ perdocuit, quæ nescio, an signum actionis solum, an etiam causa efficiens talis actionis exstiterit? sic vero et Mariæ audientis quies Christi prædicantis officio dignior habenda videretur: hinc vero plurimum interest inter Marthæ et Christi ministerium, Christi videlicet verbo vitæ animam victuram in æternum recreantis, et Marthæ carnem morituram

pane terreno sustentantis; nam Martha ministrans sollicita est et turbatur erga plurima, Christus ministrans verbo in uno et circa unum, quod solum est necessarium, versatur. De hoc suo ministerio ipse ait: «Ego in medio vestrum sum, sicut qui ministrat (*Luc. xxii*).» De hujus tanti dignitate ministerii Petrus ait: «Non est æquum relinquere nos verbum Dei et ministrare mensis (*Act. vi*).» De hoc et Lucas ait in Actibus apostolorum: «Ministrantibus apostolis et jejulantibus dixit Spiritus sanctus: segregate mihi Paulum et Barnabam (*Act. xiii*).» Item ipse in principio Evangelii sui ait: «Sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt et ministri verbi fuerunt (*Luc. i*), visionem ministerio verbi tanquam Joannem Petro consocians, sed visio ministerium temporis ratione præcedit, et Joannes Petro citius cucurrit: atque, ut minus dubites, intentionem et visionem, quæ ordine prior est, in Joanne, subsequens vero ministerium verbi in Petro significari, post resurrectionem Domini, dum simul piscarentur septuaginta discipuli, apparente illis Jesu ac stante in littore, «discipulus ille, quem diligebat Jesus, prior Dominum agnoscens dixit: Dominus est. Simon ergo Petrus cum audisset, quia Dominus est, tunica succinxit se et misit se in mare, alii autem discipuli navigio venerunt trahentes rete piscium (*Joan. xxi*).» Ecce discipulus, quem diligebat Jesus, prior ipsum agnoscit, nec tamen se in mare mittit, sed Petrus, qui posterior agnovit, mente constantior ipse misit se in mare, ut scias, per Joannem agnoscendi studium ac theoriæ munus, quod ordine prius est, significari; in Petro vero, ut jam dictum est, verbi ministerium exprimi, in quo sæpe fluctus sæculi ferendi et calcandi sunt, insuper et mortis amaritudinem sæpe subeunt, ut per martyrium veniant ad Jesum, aliis discipulis navigio claustralis quietis venientibus, et rete piscium per orationis studium ac piæ desiderii intentionem quasi per quemdam funem trahentibus: currunt tamen simul, tendunt ac festinant intrare, et in mari Petrus et Joannes, intentio et actio, visio et verbi ministerium, sed dissimiliter circa unum et ad unum, quod solum est necessarium, quod non auferetur a nobis: nam sicut visio æterna, ita et ministerium verbi nos illustrantis erit æternum, promittente nobis Domino, quoniam præcingens se faciet nos discumbere, et transiens ministrabit nobis (*Luc. xii*).

Currant igitur simul in Ecclesia etiam hi duo ordines monasticus et canonicus tanquam Joannes et Petrus, ambo dilecti et diligentes Deum, unus mundum refugiens, alter devincens, unus in pectore Jesu cum Joanne excubans, alius cum Petro mare mundi superambulans, unus theoriæ assuetior, alter ministerio devotior, unus cum Joanne spectator mirabilium, alter factus cum Petro mundo spectaculum, unus corporalis exercitationis patientior, alter ad moralem institutionem habilior. Currant simul, nec tamen se alter alteri præferat, licet cum

In aliquantis videatur præcurrere : etenim etsi in patientiæ humilitione et corporali exercitatioe ordo monasticus ordinem nostrum præcurrit, non tamen etiam in dispensatione mysteriorum Dei prior est in his, sicut Joannes Petro, sed ordini clericali prioratum dependit, cui in Petro dictum est : « Pasce oves meas (*Joan. XXI*). » Qui et primus cum Petro Ecclesiæ sagenam trahens, sociis de alia navi, de ordine videlicet monastico, quos ad hoc opus aptos agnoverit, innuendi atque advocandi habet potestatem, ut veniant et adjuvent eum collaborantes sibi in Evangelio Christi. Nempe hi duo ordines, etsi inter se in professionis proposito et habitus varietate aliquantulum diversi, non tamen etiam alterutrum adversi sunt, sed tanquam duo cherubim semel ipsos fraternâ familiaritate respiciunt versis vultibus in propitiatorium : unde et sæpe utiliter in una persona concurrunt, dum vel ex clericis proprietatem tenentibus ad monasticam et cœnobitalem perfectionem relictis omnibus convertuntur, vel intra cœnobia probatæ scientiæ et conversationis viri ad altaris ministerium admittuntur, aut ad regendas Ecclesias evocantur, ex qualibus Gregorius I et VII Romani pontifices præclara Ecclesiæ luminaria exstiterunt, et nunc Ecclesiâ in sui Eugenii (15) Romani præsulis sanctitate gloriatur, aliique plures ex eodem ordine pontifices et sacerdotes satis utiliter Ecclesiæ per diversa loca et tempora inveniuntur præfuisse, qui et miraculorum potentia, et quod his minus non est, doctrinæ prærogativa claruerunt ; unde et in Domino Jesu utrumque, id est miraculorum potentia et doctrinæ gratia æqualiter in Evangelio commendata sunt, ubi scriptum est, duos sibi in via coambulantes dixisse « de Jesu Nazareno, qui fuit vir propheta, potens in opere et sermone (*Luc. XXIIV*). » Item in Actibus apostolorum : « Quæ cœpit Jesus facere et docere (*Act. I*). » Quod item ipse Lucas in Evangelio suo manifestius declarat, scribens verba Domini Jesu dicentis duobus discipulis Joannis : « Euntes, renuntiate Joanni, quæ vidistis et audistis, quia cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt (*Luc. VII*) ; » ac deinde evangelizandi gratiam miraculorum potentiaæ cœquans adjunxit, quod his non minus est, « pauperes evangelizantur. » Quapropter mirentur, qui volunt in Martino et Benedicto miraculorum potentiam, ego non minus mirabor et venerabor, siquidem testificante Domino minus non est, in Ambrosio, Hilario et Augustino cum sanctitate vitæ doctrinæ et eruditionis gratiam, qua multi pauperes evangelizati, et multi jamjam cæci illuminati, leprosi mundati et mortui resuscitati sunt, quæ utique miracula quanto spiritualiora, tanto majora a recte judicantibus non dubitantur. Dividit autem et sua dona Deus, ut alius miraculis clareat, alius sapien-
tiæ ac scientiæ donis, vel doctrinæ eruditione præ-

A fulgeat : et in omnibus his hi duo discipuli, Petrus et Joannes, ordo canonicus et monasticus simul currunt, dum in una persona laudabiliter conveniunt, dum ex clericis his, quibus licitum est, monachi, et ex monachis probatis clerici fiunt, dum non minoris sublimitatis est in clericis evangelizandi gratia, quam in monachis miraculorum potentia, dum non indignius est Christi et apostolorum in verbo ministerium, quam Mariæ audientis et obaudientis silentium, dum hi maris undas trahentes rete piscium cum Petro non minori fortitudine superambulant, et ad Christum festinant, quam illi suavitate super pectus Jesu cum Joanne recumbunt, vel ad Christum in navi residentes veniunt ; dum non minoris celsitudinis est in clericis verbi ministris cum Petro et Paulo victoria tyrannorum, ac despectio tormentorum et mortium, quam in monachis cum Joanne in Pathmos insula relegato cœni recessio ac cœlestium visionum crebra et multimoda revelatio. In his, inquam, omnibus aliisque plurimis, quæ nunc enumerare longum est, simul hi duo ordines hactenus in Ecclesia laudabiliter concurrerunt, et usque in finem sæculi concurrere non desinent, ambo Deo dilecti et ambo diligentes Deum, ita ut, quis alteri præferendus sit, non in hominum, sed in Dei solius judicio positum sit, nisi quod major in regno cœlorum futurus creditur, qui sanctius et humiliter ac probabiliter, sive de illorum, sive de nostro ordine conversatus invenitur : ubi multæ viduæ et conjugatæ multis episcopis et monachis præponuntur, qui nunc in hominum estimatione magni fiunt, unoquoque propriam mercedem accipiente secundum suum laborem.

Adhuc vero etiam in nostris cœnobiis hi duo ordines, canonicorum scilicet et monachorum, Joannes et Petrus simul currunt, dum apud nos ex laicali conversatione homines illuminati, relictis omnibus jugum Christi suscepturi, convertuntur, qui ad ordinem clericatus promoveri nec volunt, nec possunt, sed probabiliter in omni perfectione monastica degunt, manibus suis operantes, et carnem suam cum vitis et concupiscentiis in habitu poenitentiali crucifigentes, qui etiam more monachorum veste, quæ scapularis dicitur, in quibusdam claustris ad opera succingi consueverunt, ita ut, in quo quidam gloriari videntur, parum eis de sex alarum cherubim volatu pro hac parte similitudinis deesse putetur. In omnibus his duo isti, de quibus loquimur, simul currunt, juncto gressu combinati incedendo, sicut item de Petro et Joanne legimus, ubi pariter juncto gressu, non alter alterum præcurrere, sed junctim inceserunt : unde scriptum est : « Petrus et Joannes ascenderunt in templum ad horam orationis nonam (*Act. III*) ; » ubi et claudio illi gressus verbum est reddidit, qui exsiliens continuo consolidatis basibus ejus et plantis ambulabat, et introivit cum illis « in templum am-

lulus, et exsiliens, et laudans Deum. » Et revera, A ubi sacerdotalis auctoritas, quæ in Petro intelligitur, et monastica sanctitas, quæ per Joannem significatur, sive in una congregatione, sive in una persona juncta fuerit, talis coambulatio sine dubio ad laudem et gloriam Dei proficiet, multisque imitatoribus erit in salutem; nam, dum verbum doctrinæ in sacerdote vitæ propriæ et coessentium fratrum sanctitas tanquam margaritam pretiosam auri clausura perornat, tales profecto claudus cuilibet in via morum recte et efficaciter dicere possunt: « Respice in nos, » utpote forma facti gregi exanimato. Item: « Imitatores mei estote, sicut et ego Christi (I Cor. iv). » Et: « Remissas manus et dissoluta genua erigite, et gressus rectos facite pedibus vestris (Hebr. xii); » ut de multorum correctione laudetur Deus et gaudium fiat Ecclesiæ. Et hic fructus est coambulationis Joannis et Petri, de vitæ sanctimonia cum sacerdotali auctoritate conjuncta proveniens, dum vir ecclesiasticus fortitudine et gratia auctoritate et sanctitate plenus, hinc delinquentes censura magisterii coarguit, hinc pro delictis errantium mitissimus intercedit, similis nimirum Moysi, hinc fortissime gladium in peccatores vibranti, hinc vero mitissime apud Dominum pro delinquentibus intercedenti.

Et hæc fuerunt duæ tubæ ductiles, videlicet cum orationis valido ac pertinaci affectu arguendi, ac docendi auctoritas, quarum usus in jubileo, in hoc videlicet remissionis tempore, esse debet; quibus C si nostri temporis sacerdotes, legitime civitatem Jericho circumeuntes, consone clangerent, non diu muri ejus in defensionem peccati stare possent: nunc vero quoniam in plerisque Petrus sine Joanne, et Joannes sine Petro ad templum videntur ascendere, nec claudum pariter intuentur, aut simul alloquuntur, dum alius sine zelo justitiæ mitis, alius sine pietatis affectu et orationum interpositione districtus est, testibus in verbo et intentione dissonantibus, nec munimenta impietatis corruent, nec claudus exsiliet. « Unus enim ædificans et alius destruens nihil consequuntur, nisi laborem (Eccli. xxxiv). » In omnibus ergo his duo discipuli dilecti, duo ordines apostolici, ambo, ad exemplar primitivæ Ecclesiæ, SS. PP. regulis instituti, de qua D scriptum est: « Quia multitudinis credentium erat cor unum et anima una in Deum, etc. » Ambo electi de vera vite, quæ Christus est, palmites, duo aquarum salutarium de uno paradisi fonte trames, simul currunt ad gloriam Dei, et gentium sanitatem, flores et fructus faciunt, Christi et angelorum SS. sitim et esuriem, docendo et operando, restringunt; qui, dum orando testificantur ac testificantes orant, ad similitudinem Moysi in monte orantis, et Josue pugnantis, victoriam contra Amalech, adjuvante et protegente se Christo, consummabunt, quorum unus in Domino gloriatur et ait: « Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi inter ubera mea commemorabitur (Cant. i); » alter vero nihilominus in Domino

lætabundus gloriatur dicens: « Botrus Cypri dilectus meus mihi in vineis Engaddi; » simul currentes junctim et socialiter ambulantes, nec se alterutrum levitate juvenili præferentes. Est etiam, ubi Petrum Joannes ordinis ratione laudabiliter antecurrit, verbi gratia, cum Joannes Baptista in deserto, usque ad tempus ostensionis suæ ad plebem, cum bestiis, ministrantibus sibi angelis, commoratur nihil manducans in illis diebus, priusquam egressus in virtute spiritus in Galilæam venit Nazareth, ubi erat nutritus, ingressusque secundum consuetudinem in synagogam Sabbatorum, tradito sibi libro Isaïæ prophetæ, surrexit legere, sicque competentem ordine, post monasticæ quietis silentia, docendo in synagogis, et lectoris officium peragens, clericali ministerium inchoavit: in ipso quoque Petro, cum Dominus tertio amorem suum explorat, sicque ascendas oves suas et agnos commendat, itemque, dum ait apostolis: « Vos autem sedete in civitate, quoad usque induamini virtute ex alto (Luc. xxiv); » haud dubium, quod in nobis primo humilitatis monasticæ fundamenta, vitæque sanctimoniam cum amoris sui perseverantia requirat, sicque ad ecclesiasticum munus concedat ascendere, quod et nos, præcipiente Apostolo, « ut probentur primum et sic ministrent (I Tim. iii), » imitari satagimus, dum eos solum, quos vita et scientia commendat, ad ordines ecclesiasticos invitamus; in quibus omnibus ille alius discipulus Petro citius præcurrere intelligendus est, ordoque monasticus clericali, ordinis ratione, non etiam dignitatis privilegio præhabendus. Est vero rursus, ubi et Petrus Joannem fidenti constantia præambulet, dum verba discipulorum Jesum Christum Filium Dei confessus proloquitur, dum gladium vibrat in servum principis dum prior ipse monumentum ingreditur, dum rete piscium trahens super unda navigantes prævenit; in quibus omnibus Petri apostoli prioratus et ordinis clericalis dignitas non inconvenienter valet intelligi. Et quidem illud non inviti concedimus, ut in cursu ad monumentum, in appetendo quietis silentio, et in mortificandæ carnis voto nobis ipsi priores sint, dum tamen nos propter piscationis laborem et ecclesiastici ministerii discursum non despiciant, nec posthabendos existiment: neque enim minus laudabile est fraternæ charitati et saluti propter Christum vivere, quam se per humilitatem tanto ministerio quemquam reputare indignum; cum tamen utrique mundus sit æqualiter crucifixus, et ipse mundo. Hinc est, quod in duobus viris æque perfectis ista sine culpa inveniatur diversitas, quod unus eorum vocatus ad munus ecclesiasticum voluntati Dei, servata modestia, in timore facilius conquiescat, alter vero timens quieti suæ, sine commutatione, salutis aliorum perdendæ perseverantius obnitatur, dum tamen et ille indevotivus vitio absolutus, cum etiam usque in finem in contradictione non persistat, alioquin vera humilitas non erit, quam inobedientia comes non sequatur.

Quod in duobus prophetis eximiis pervidere in promptu est, quorum unus scilicet Isaias, calculo de altari accepto mundatus labiis factus, fidentior aiebat Domino, quem mitteret, conquirenti : « Ecce ego : mitte me (*Isa. vi*) ; » animam suam sponte ad obedientiam laboriosissimi exponens : alius autem, videlicet Moyses, Dominose ad Pharaonem mittente, humillime missionis recusabat officium dicens : « Domine, mitte quem missurus es (*Exod. iv*) ; » simul in ipsis verbis etiam Domini in hunc mundum per incarnationem adventum exostulans, qui magni consilii Angelus perfectæ liberationis absoluteionem annuntiaturus, et morte sua, Agni scilicet veri immolatione, perfecturus esset, cupiens nimirum umbra prætermissa veritatem revelari. Joannes quoque Baptista, et ipse humillimus, sublimè recusabat officium baptizandi Jesum dicens : « Ego a te debeo baptizari, et tu venis ad me ? » (*Matth. iii.*) Item : « Non sum, » inquit, « dignus, ut solvam ejus corrigiam calceamenti (*Joan. i*). Paulus vero apostolus fidentior innox, baptizatus cum fuisset, per dies aliquot cum discipulis, qui habitabant Damasci, continuo in synagogis prædicabat Jesum ; qui etiam super hoc suo ministerio gratulatur et dicit : « Gratias ago ei, quia fidelem me existimavit ponens in ministerio (*I Tim. i*). » In quibus, ut dictum est, viris æque perfectis unius humilitas alterius confidentiæ non præjudicat, et e converso ; sicut in animalibus quoque cœlestibus faciem vituli faciei leonibus, faciemque hominis faciei aquilæ, et e converso non præjudicare manifestum est, sed in singulis faciebus unus atque idem Dominus Jesus subintelligitur venerandus. In picturis quoque eccllesiasticis, cum nunc in agni specie, nunc in similitudine manus dexteræ iungatur Dominus Jesus, foris quidem in pictura nonnulla diversitas est, sed intus unus atque idem Dominus adoratur. Sic plane in fratrum monachorum nostrorum habitu laneo simul, et humili ac laboriosa patientia, quædam forinseca agni similitudo est, in nostro vero ministerio ac cœlestium sacramentorum operatione figura manus est dexteræ, sed unus utrobique subesse non dubitatur Dominus Jesus, æque in nobis et in illis venerandus, si tamen, quam foris ostendimus, pietatis species intus virtute ac veritate subnixæ sit ; ne pictura super inane permanere non possit. Vanissimum est igitur quempiam, etsi super modum videatur esse monachus, vel canonicus, de forense professionis suæ habitu, vel pietatis specie gloriari, cum omnis gloria illiæ rerum ab intus sit quæ ta-

men et foris circumamicta hujusce varietate est, in qua et thalami regalis ornatus sit, et diversarum professionum discretio, non sine spiritali significatione, teneatur. Procul ergo sit a duobus istis ordinibus sæda illa duarum meretricum contentio, quarum una coram rege Salomone ait ad alteram : « Filius tuus mortuus est, et filius meus vivit, et filius tuus mortuus est, » et e contrario altera : « Non est ita, inquit, sed filius meus vivit et filius tuus mortuus est (*III Reg. iii*). » Non enim decet talis inter nos coram Rege cœlesti contentio : sufficit namque nobis omnibus unus, atque idem Christus Jesus Dominus noster et frater et filius, prout ipse confiteri dignatus est : « Si quis, inquit, fecerit voluntatem Patris mei, qui in cœlis est, ipse meus frater et soror et mater est (*Matth. xii*). » Hunc in communi possideamus, nec alter alteri invidiamus, sufficit enim omnibus, qui etsi aliquando, sive in nobis, sive in illis mortuus fuerit, nunc in utrisque nobis resurgens, ut speramus jam non moritur et mors illi ultra non dominabitur, statque vivus Dominus Jesus non in parte, vel in angulo, sed in medio discipulorum suorum æqualiter ab omnibus videndus, contrectandus et possidendus.

Hoc, Patres et domini, vestræ sanctitati, contra importunos, defensionis scutum simul, et cautelæ commonitorium ex mea humilitate directum est, ut, sicut facere cœpistis, communis vitæ in clero reformandæ per annuos conventus curam habeatis, non ut semper ad non parcendum corpori nova edicta prodeant, sed ne illa, in quibus religionis vigor est, videlicet silentium, opus, et lectio, obedientia prioribus exhibenda, proprietatum abdicatio, orationum suo tempore instantia, et vitæ sanctimonia, subintrantibus per negligentiam sentinam otiositate, verbositate, vagatione, contemptu, et cæteris ejusmodi pestibus, dissolvantur, quæ nisi cauta diligentia continuo subintrantia exhauriat, tota communis vitæ sanitas periclitabitur, et contemptui non solum Dei et angelorum, sed et hominum subjacebit, juxta quod scriptum est : « Qui modica spernit, paulatim decidet (*Eccli. xix*), » et quod per virum Dei a Domino dictum est ad Heli : « Quicumque glorificaverit me, ego glorificabo eum, qui autem contemnunt me, erunt ignobiles (*I Reg. ii*). » Nunc vero divina favente clementia, vestraque annitente diligentia, ordo canonicus sicut palma florebit, et sicut cedrus Libani multiplicabitur in domo Domini.